

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

IZVJEŠĆE O OSOBAMA LIJEČENIM ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ U 2019. GODINI

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

**Izvješće o osobama liječenim zbog
zlouporabe psihoaktivnih droga
u Hrvatskoj u 2019. godini**

Report on persons treated for drug abuse
in Croatia in 2019

Zagreb, 2020.

„Izvešće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga
u Hrvatskoj u 2019. godini“

Report on persons treated for drug abuse in Croatia in 2019

Izdavač

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, Rockefellerova 7

Publisher

Croatian Institute of Public Health

Rockefellerova 7, HR-10000 Zagreb, Croatia

Tel. / Phone +385 (1) 4863 240

Urednici / Editors

doc. dr. sc. **Krunoslav Capak**, prim. dr. med.

prim. dr. sc. **Ivana Pavić Šimetin**, dr. med.

Autori/Authors

Dragica Katalinić, dr. med.

Maja Valentić, mag. educ. soc.

Andreja Huskić, statističar

Suradnici / Technical associates

Mario Hemen, ing.

---

www.hzjz.hr

Izvor podataka - Hrvatski zavod za javno zdravstvo osim gdje je to posebno naznačeno

Pri korištenju podataka iz ove publikacije – obavezno navesti izvor

PLEASE QUOTE THE DATA SOURCE

Sadržaj/ Contents

I. EPIDEMIOLOŠKA SLIKA OVISNOSTI O PSIHOAKTIVNIM DROGAMA U SVIJETU I EUROPI.....	5
II. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA U 2019. GODINI	6
KRETANJE ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ	7
RASPODJELA OVISNIKA PO ŽUPANIJAMA I USTANOVAMA LIJEČENJA.....	14
SOCIO-EKONOMSKE ZNAČAJKE OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE.....	20
RIZIČNA PONAŠANJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA	40
PREBOLJELE BOLESTI ILI POZITIVITET (ANAMNESTIČKI) U OPIJATNIH OVISNIKA.....	41
OVISNIČKA POPULACIJA I SUKOBI SA ZAKONOM.....	43
III IKAD ZABILJEŽENI U REGISTRU, UMRILI U 2019. GODINI.....	46

I. EPIDEMIOLOŠKA SLIKA OVISNOSTI O PSIHOAKTIVNIM DROGAMA U SVIJETU I EUROPI

U Europskom izvješću o drogama (2020) daje se kratki pregled situacije na području droga u Europi na temelju najnovijih dostupnih podataka do kraja 2019. godine. Dostupni podaci većinom su se odnosili na razdoblje od siječnja do prosinca 2018. godine. U ovom se uvodnom odjeljku iznosi kratak analitički komentar o pojedinim važnim pitanjima koja se trenutačno nalaze na dnevnom redu politike za suzbijanje zlouporabe droga u Europi.

Procjenjuje se da je otprilike 96 milijuna ili 29 % odraslih osoba (u dobi od 15 do 64 godine) u Europskoj uniji tijekom života probalo nezakonite droge. Iskustvo uporabe droga češće navode muškarci (57,8 milijuna) nego žene (38,3 milijuna). Droga koja se tijekom života najčešće konzumirala jest kanabis (55,4 milijuna muškaraca i 36,1 milijun žena), dok su mnogo niže procjene o uporabi kokaina (12,4 milijuna muškaraca i 5,7 milijuna žena), MDMA-a (9,3 milijuna muškaraca i 4,6 milijuna žena) i amfetamina (8,3 milijuna muškaraca i 4,1 milijun žena). Razine uporabe kanabisa tijekom života znatno se razlikuju među pojedinim zemljama, a kreću se od približno 4 % odraslih osoba na Malti do 45 % odraslih osoba u Francuskoj. Podacima o uporabi droga za prethodnu godinu pruža se uvid u nedavnu uporabu droga koja je uglavnom prisutna među mlađim odraslim osobama. Procjenjuje se da je 19,1 milijuna mlađih odraslih osoba (u dobi od 15 do 34 godine) tijekom prethodne godine konzumiralo droge (16 %), pri čemu je broj muškaraca (20 %) koji su to naveli dvostruko veći od broja žena (11 %).

Kanabis je nezakonita droga koju najčešće konzumiraju osobe svih dobni skupina. Uglavnom se puši, a u Europi se često miješa s duhanom. Obrasci uporabe kanabisa mogu biti u rasponu od povremene do redovite i ovisničke uporabe. Procjenjuje se da je u Europskoj uniji 91,2 milijuna odraslih osoba (u dobi od 15 do 64 godine), odnosno 27,4 % te dobne skupine, u nekom trenutku života probalo kanabis. Procjenjuje se da je među njima oko 17,5 milijuna mlađih odraslih osoba (u dobi od 15 do 34 godine) ili 14,4 % te dobne skupine tijekom prethodne godine konzumiralo kanabis. Stope prevalencije među mlađim odraslim osobama prošle godine kreću se od 3,5 % u Mađarskoj do 21,8 % u Francuskoj. Među mladima koji su tijekom prošle godine konzumirali kanabis omjer muškaraca i žena iznosi dva prema jedan. Kada se uzmu u obzir samo osobe u dobi od 15 do 24 godine, stope prevalencije uporabe kanabisa veće su, pri čemu je 18 % (10,1 milijun) osoba tu drogu konzumiralo tijekom prošle godine, a 9,3 % osoba tijekom prošlog mjeseca (5,2 milijuna). Prevalencija uporabe kanabisa među mlađim odraslim osobama (15 – 34 godine) tijekom prethodne godine.

U većini zemalja nedavni rezultati istraživanja prevalencije kanabisa među mlađim odraslim osobama (15-34) pokazuju da je razina uporabe kanabisa tijekom 2018. godine bila stabilna ili se povećavala. Od zemalja koje od 2016. provode istraživanja i bilježe intervale pouzdanosti, njih je šest zabilježilo povećanje u procjenama, pet ih je izvijestilo o stabilnim razinama, a jedna je zabilježila smanjenje razina u odnosu na prethodno usporedivo istraživanje. U 11 zemalja je tijekom najnovijeg istraživanja zabilježen porast uporabe među osobama u dobi od 15 do 24 godine. Malo je zemalja koje imaju dovoljno podataka iz istraživanja koji bi omogućili statističku analizu dugoročnih trendova uporabe kanabisa u posljednjih 12 mjeseci među mlađim odraslim osobama. Noviji podaci pokazuju da su se u tim zemljama silazni trendovi stabilizirali, iako je u Ujedinjenom Kraljevstvu za prošlu godinu zabilježen porast na 12,3 %. Od 2000. godine u više je zemalja zabilježen uzlazni trend u području prevalencije uporabe kanabisa među mlađim odraslim osobama u posljednjih 12 mjeseci.

One uključuju Irsku i Finsku gdje najnoviji podaci ukazuju na razine koje se približavaju prosjeku EU-a od 14,4 %, te Bugarsku i Rumunjsku, iako su razine u tim dvjema zemljama niže. U skladu s najnovijim istraživanjima, stope prevalencije u Francuskoj na stabilnoj su visokoj razini od 22 %. Tijekom istraživanja iz 2017. u Danskoj je zabilježen pad s procijenjenih 17,6 % iz 2013. na 15,4 %. Podacima iz internetskih istraživanja mogu se nadopuniti informacije iz istraživanja opće populacije i može se pružiti dodatni uvid u uporabu droga u Europi. Iako dobiveni rezultati nisu reprezentativni za opću populaciju, tim je istraživanjima bilo moguće obuhvatiti velike uzorke konzumenata droga. U okviru Europskog internetskog istraživanja o drogama od 40 000 konzumenata droga, koji su na sudjelovanje u istraživanju pozvani prvenstveno putem društvenih mreža, prikupljene su informacije o obrascima uporabe i kupnje nezakonitih droga koje se najčešće konzumiraju. Rezultati pokazuju da se biljni kanabis konzumirao češće nego smola kanabisa. Međutim, mnogi ispitanici naveli su da konzumiraju obje vrste te droge, posebno u Francuskoj, Italiji i Nizozemskoj.

II. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA U 2019. GODINI

Među vodećim javnozdravstvenim problemima u Hrvatskoj, Europi i mnogim područjima svijeta, i nadalje je zlouporaba droga, koja i kao medicinski tako i kao društveni fenomen već dugi niz godina izaziva opću pozornost. Na svjetskom pa tako i europskom tržištu psihoaktivnih droga se iz godine u godinu pojavljuje sve veći broj novih, različitih, uglavnom sintetičkih droga kao što su to sintetički kanabinoidi te različiti sintetički oblici već ranije poznatih droga.

Tijekom 2019. godine završen je rad na novim strateškim dokumentima - Nacrt Nacionalne strategije djelovanja na području ovisnosti za razdoblje 2020-2029. te Nacrt Akcijskog plana djelovanja na području ovisnosti od 2020. do 2024. godine koji predstavljaju zaokret i novi pristup u kreiranju integrativne i koherentne politike u ovom području te definiraju nacionalne ciljeve i prioritete politike prema ovisnostima i ponašajnim ovisnostima, ključne aktivnosti te nositelje i rokove provedbe. Uzimajući u obzir nove trendove i izazove, nacrti Nacionalne strategije i Akcijskog plana rezultat su stručnih konzultacija i rasprava o potrebi redefiniranja i preusmjeravanja dosadašnjega nacionalnog strateškog okvira na području politika prema ovisnostima tako da se umjesto pojedinačnih strategija za različita sredstva ovisnosti, koje su u prethodnom razdoblju bile na snazi i u nadležnosti različitih resora, izradi jedinstveni strateški dokument koji će biti usmjeren na sve vrste ovisnosti.

Uzimanje droga je često povezano s drugim rizičnim ponašanjima i/ili ovisnostima kao što je pušenje, alkoholizam, igre na sreću, nepotrebno i neodgovarajuće uzimanje lijekova, ali i s nizom medicinskih, društvenih i psiholoških problema. Vrlo često ljudi, osobito mladi, izloženi svim problemima koje donosi „odrastanje“ i stresnim situacijama posežu za različitim načinima samopomoći. Kako se u toj dobi osjećaju snažno, ne traže stručnu pomoć, nego posežu za psihoaktivnim sredstvima kao što su alkohol i droge, vjerujući da će im to smanjiti osjećaj tjeskobe i popraviti raspoloženje. Mnogi misle da marihuana ne škodi, a i informacije koje dobivaju često su kontradiktorne. Osim toga, mladi ljudi se u toj dobi često žele suprotstaviti roditeljima, a konzumiranje marihuane i drugih psihoaktivnih sredstava jedan je od načina za to.

Uzimanjem psihoaktivnih sredstava centar za ugođe u mozgu potiče se na rad, a osim toga, ona oslobađaju od osjećaja anksioznosti, usamljenosti, nemoći i bezvrijednosti, ali sve to na vrlo kratko vrijeme. Konzumenti psihoaktivnih sredstava razvijaju želju za njihovim ponovnim uzimanjem i na taj način ulaze u začarani krug ovisnosti.

U 1978. godini, na samom početku pojave epidemije zlouporabe heroina i ovog velikog zdravstvenog problema, u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo osnovan je nacionalni Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga. Pri registraciji se koristi modificirani međunarodni Pompidou upitnik i Međunarodna klasifikacija bolesti, deseta revizija – šifre F11 do F19, uz iznimku F15 i F17. Od 2018. godine Registar je postao dio Nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustava (NAJS), platforme koja okuplja registre Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Pristup aplikaciji Registra dozvoljen je isključivo ovlaštenim osobama koje su dobile pristupne podatke. Iz bolnica, specijalističko-konzilijarnih službi te službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika pri županijskim zavodima za javno zdravstvo prikupljaju se podaci o osobama koje su bile na liječenju ovisnosti ili zlouporabe psihoaktivnih droga. Vremenski okvir je od 1. siječnja do 31. prosinca tekuće godine.

U Europi se većina tretmana ovisnosti provodi u izvanbolničkim okruženjima, pri čemu su specijalizirani centri za tretman ovisnosti najveći pružatelji usluga s obzirom na broj konzumenata droga koji su sudjelovali u tretmanu. Agencije koje pred konzumente postavljaju najmanje zahtjeva drugi su najveći pružatelji usluga, a slijede ih centri za primarnu zdravstvenu skrb i centri za zaštitu općeg mentalnog zdravlja. Posljednja kategorija uključuje ordinacije liječnika opće prakse, koji su važni za propisivanje supstitucijske terapije ovisnosti o opioidima.

Ovo je izvješće izrađeno zahvaljujući uspješnoj suradnji s kolegicama i kolegama iz županijskih službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika te bolnicama gdje su na liječenju bile osobe ovisne o psihoaktivnim drogama. Od 2019. godine unaprijeđena je suradnja s terapijskim zajednicama te su i njihovi podaci ove godine uključeni u konačan broj liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga. Od 2020. godine s radom u Registru počinje i zatvorski sustav.

Naša je obveza slati kumulativne podatke Europskom centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama u Lisabonu (EMCDDA) te Uredu Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal (UNODC).

Hrvatska je među 30 zemalja koje prati EMCDDA a imaju uspostavljene nacionalne strategije za suzbijanje zlouporabe droga koje ne uključuju samo nezakonite droge, nego i različite kombinacije problema povezanih s tvarima i ovisničkim ponašanjem.

KRETANJE ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ

Do promjene u načinu prikupljanja podataka u Registar došlo je 2018. godine što je rezultiralo manjim brojem evidentiranih osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga. Prema raspoloživim podacima pristiglim iz zdravstvenog sustava, ove se godine u zdravstvenim ustanovama Hrvatske, bilo u bolničkom ili izvanbolničkom sustavu, liječilo nešto manje od 7.000 osoba zbog zlouporabe psihokativnih droga, za razliku od prethodnih godina kada je taj broj bio nešto viši od 7.000. Radom na kvaliteti podataka, podaci u ovom izvješću su korigirani u odnosu na preliminarne podatke za 2019. godinu.

Iako je kanabis ilegalna droga koja se najčešće konzumira, opijati su i dalje na prvom mjestu jer zbog njihovog korištenja se dolazi na liječenje.

Tablica 1. KRETANJE BROJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ OD 2000. DO 2019. GODINE

Godina	Broj svih liječenih osoba	Broj svih liječenih osoba zbog opijata	Svi prvi put liječeni	Opijati prvi put liječeni
2000.	3.899	2.520	2.026	1.009
2001.	5.320	3.067	2.548	1.066
2002.	5.811	4.061	2.067	846
2003.	5.678	4.087	1.840	802
2004.	5.768	4.163	1.619	732
2005.	6.668	4.867	1.770	785
2006.	7.427	5.611	2.001	876
2007.	7.464	5.703	1.779	800
2008.	7.506	5.832	1.700	769
2009.	7.733	6.251	1.463	667
2010.	7.550	6.175	1.180	430
2011.	7.665	6.198	1.151	343
2012.	7.855	6.357	1.120	313
2013.	7.857	6.315	1.125	270
2014.	7.812	6.241	1.046	205
2015.	7.533	6.123	844	175
2016.	7.106	5.953	771	178
2017.	7.157	5.773	958	204
2018.	6.761	5.434	876	136
2019.	6.858	5.338	975	190

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorporabe psihoaktivnih droga

U 2019. godini je na liječenje došlo 6.858 osoba što je 97 osoba više nego prethodne godine kad je na liječenje došlo 6.761 osoba. Od ukupno liječenih, 5.338 je uzimalo opijate (77,8%) a druga psihoaktivna sredstva 1.520 osoba (22,2%). Omjer uzimanih opijata i neopijata nije se previše mijenjao u odnosu na prethodnu godinu prethodnih godina.

Tablica 2. BROJ PRVI PUT LIJEČENIH OSOBA UKUPNO, PRVI PUT LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA TE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2000. - 2019. GODINE

Godina	Prvi put liječeni	Opijatni tip ovisnosti		Neopijatni tip ovisnosti	
		Broj	%	Broj	%
2000.	2.026	1.009	49,8	1.017	50,2
2001.	2.548	1.066	41,8	1.482	58,2
2002.	2.067	846	40,9	1.221	59,1
2003.	1.840	802	43,6	1.038	56,4
2004.	1.619	732	45,2	887	54,8
2005.	1.770	785	44,4	985	55,6
2006.	2.001	876	43,8	1.125	56,2
2007.	1.779	800	45,0	979	55,6
2008.	1.700	769	45,2	931	55,0
2009.	1.463	667	45,6	796	54,8
2010.	1.180	430	36,4	750	63,6
2011.	1.151	343	29,8	808	70,2
2012.	1.120	313	27,9	807	72,1
2013.	1.125	270	24,0	855	76,0
2014.	1.046	205	19,6	841	80,4
2015.	844	175	20,7	669	79,3
2016.	771	178	23,1	593	76,9
2017.	958	204	21,3	754	78,7
2018.	876	136	15,5	740	84,5
2019.	975	190	19,5	785	80,5

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Tablica 2. pokazuje da je broj osoba koje su u 2019. godini po prvi put bile na liječenju pokazuje neznatan porast. Novopridošlih na liječenje bilo je 975 (u 2018. - 876 osoba), a novopridošlih opijatnih ovisnika 190 (u 2018. - 136 osoba). Premda se broj novih opijatnih ovisnika neznatno povećao, ukupan broj opijatnih ovisnika se iz godinu u godinu smanjuje. Kako ovisnost o opijatima zahtijeva dugotrajni tretman i skrb, zadržavanje opijatskih ovisnika u sustavu zdravstva ukazuje da je liječenje djelotvorno i da heroinski ovisnici nisu prepušteni ulici i kriminalnom miljeu.

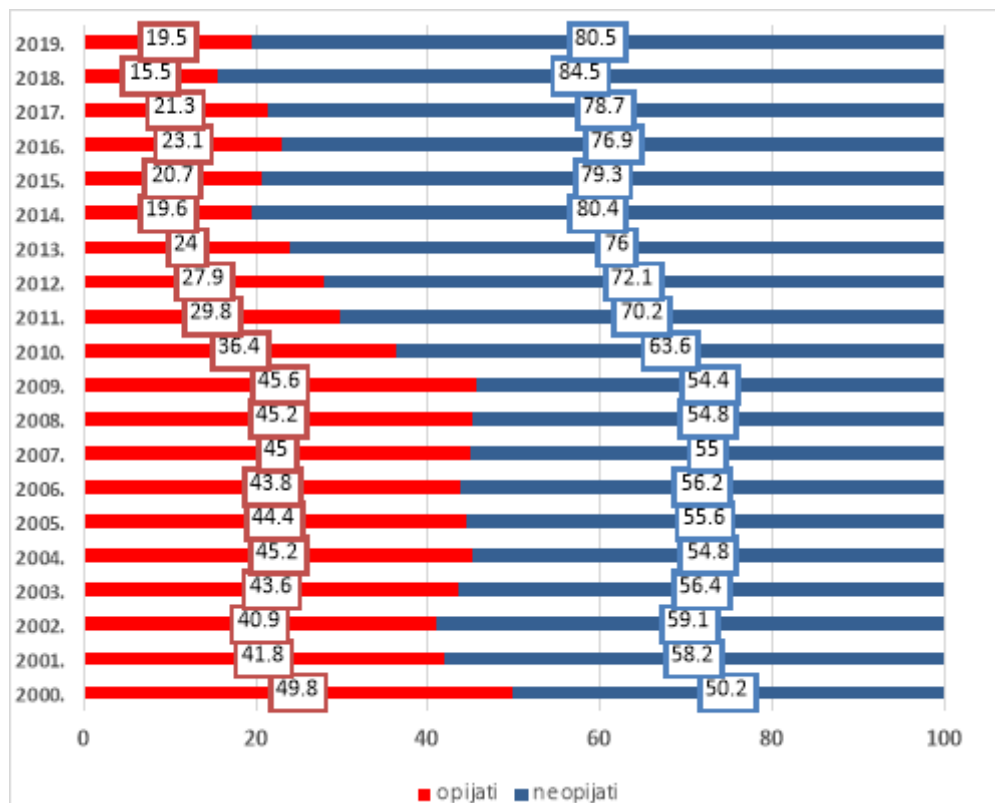
Tablica 3. BROJ I UDIO PRVI PUT LIJEČENIH ZBOG OPIJATSKE I NEOPIJATSKE OVISNOSTI U HRVATSKOJ 2000-2019. GODINE

Godina	Opijatni tip ovisnosti		Neopijatni tip ovisnosti	
	Prvi put liječeni	Udio prvi put liječenih u ukupnom broju svih liječenih	Prvi put liječeni	Udio prvi put liječenih u ukupnom broju svih liječenih
2000.	1.009	40,0	1.017	73,7
2001.	1.066	34,8	1.482	65,8
2002.	846	20,8	1.221	69,8
2003.	802	19,6	1.038	65,2
2004.	732	17,6	887	55,3
2005.	785	16,1	985	54,7
2006.	876	15,6	1.125	61,9
2007.	800	14,0	979	55,6
2008.	769	13,2	931	55,6
2009.	667	10,7	796	53,7
2010.	430	6,7	750	54,5
2011.	343	5,5	808	55,1
2012.	313	4,9	807	53,9
2013.	270	4,3	855	55,4
2014.	205	3,3	841	55,5
2015.	175	2,8	669	47,4
2016.	178	3,0	593	51,4
2017.	204	3,5	754	54,5
2018.	136	2,5	740	55,8
2019.	190	3,6	785	51,6

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Na ukupno postupno smanjivanje heroinske ovisnosti ukazuje i sve manji broj heroinskih ovisnika koji se prvi put javljaju na liječenje. Trend smanjenja broja novih ovisnika o opijatima i dalje se nastavlja (2014. – 205; 2015. – 175; 2016. - 178; 2017. - 204; 2018. - 136). U 2019. godini se po prvi put na liječenje javilo 190 osoba. Ovakvo je kretanje u suglasju sa situacijom u vezi s heroinskom ovisnosti u zemljama Zapadne Europe i u SAD-u, gdje se također opaža njezino smanjenje. Promjene u sredstvima i načinu uzimanja te moguće posljedice i potrebe društvene i medicinske intervencije promatrat će se i analizirati u sljedećim godinama.

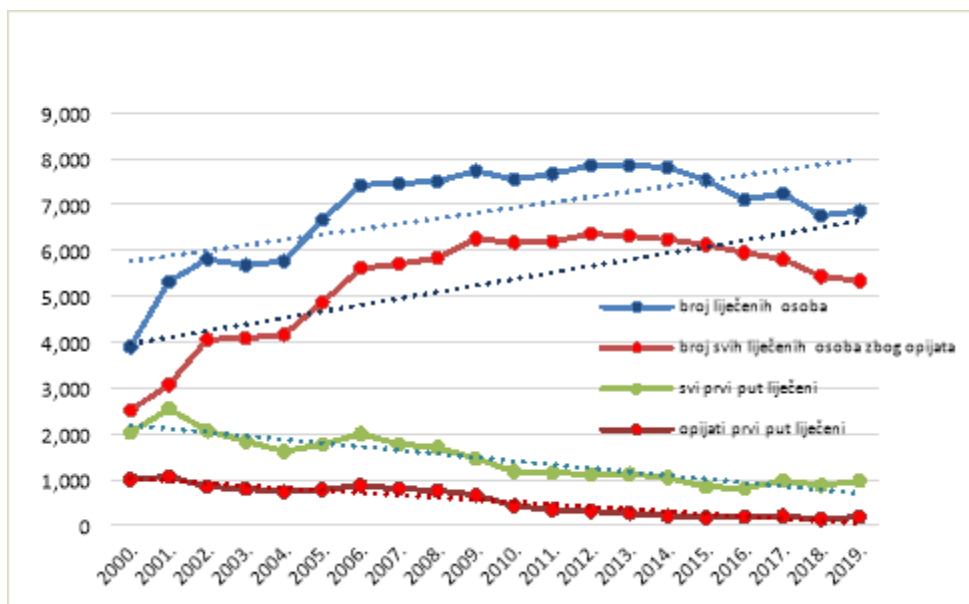
Slika 1. UDIO NOVOLIJEČENIH ZBOG UZIMANJA OPIJATA I NEOPIJATA U RAZDOBLJU 2000-2019. GODINE

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Slika 1. pokazuje trendove kretanja opijatske ovisnosti i udio novih zahtjeva za tretmanom u posljednjih desetak godina. Dok je u 2000. godini od ukupno liječenih opijatskih ovisnika njih 40 % bilo prvi put na liječenju, u posljednjih pet godina taj je udio manji od 5 %. U 2019. godini samo je 3,6 % opijatskih ovisnika bilo na liječenju prvi put (2018 - 2,5%), a svi ostali su u tretmanu jednu ili više godina.

Slika 2. KRETANJE BROJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ OD 2000. DO 2019. GODINE

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

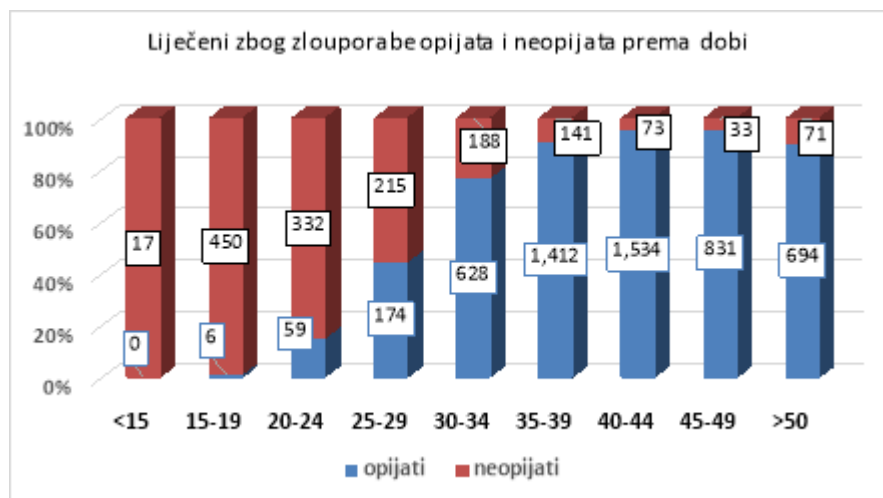
Kao što je istaknuto u uvodnom dijelu, promjena u načinu prikupljanja podataka rezultirala je smanjenim brojem liječenih osoba. Istovremeno, lagani pad vidimo kod svih koji su po prvi put u životu došli na liječenje te prvi put liječenih ovisnika o opijatima. Zadnje četiri godine broj novih opijatnih ovisnika je oko 200, a u 2019. godini taj je broj pao ispod 200.

Tablica 4. LIJEČENI ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DRUGA U 2018. I 2019. GODINI U HRVATSKOJ, PREMA DOBI I SPOLU

Dob	2018.						2019.					
	Muškarci		Žene		Ukupno		Muškarci		Žene		Ukupno	
	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %
<=14	4	0,1	0	0	4	0	9	0,2	8	0,7	17	0,2
15-19	327	5,9	81	6,9	408	6	354	6,2	102	8,6	456	6,6
20-24	285	5,1	65	5,5	350	5,2	323	5,7	68	5,7	391	5,7
25-29	298	5,3	87	7,4	385	5,7	314	5,5	75	6,3	389	5,7
30-34	650	11,6	198	16,8	848	12,5	634	11,2	182	15,3	816	11,9
35-39	1.287	23,1	321	27,2	1.608	23,8	1.247	22	306	25,8	1.553	22,6
40-44	1.386	24,8	212	18	1.598	23,6	1.382	24,4	225	19,0	1.607	23,4
45-49	747	13,4	111	9,4	858	12,7	760	13,4	104	8,8	864	12,6
≥50	599	10,7	103	8,7	702	10,4	649	11,4	116	9,8	765	11,2
Ukupno	5.583	100	1.178	100	6.761	100	5.672	100	1.186	100	6.858	100

Prema podacima o spolu i dobi liječenih ovisnika, kao i prethodnih godina, većinu liječenih osoba čine muškarci. Omjer muškaraca i žena iznosi 4,8:1,0. Od ukupno 6.858 liječenih osoba bilo je 5.672 muškarca (82,7 %) i 1.186 odnosno 17,3 % žena (2018. - 82,3 % M: 17,7 % Ž). U dobi do 19 godina sveukupno je bilo 412 osoba (6,1 %). Kao i prethodne godine, žene su i dalje najbrojnije u skupini 35 do 39 godina (25,8 %), dok je najviše muškaraca ove godine u dobnoj skupini od 40 do 44 godine (24,4 %).

Slika 3. LIJEČENI ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DRUGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE, PO DOBI

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorporabe psihoaktivnih droga

**Tablica 5.   PROSJEČNE DOBI OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE
PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2007-2019.**

Godina liječenja	Prosječna dob		
	Muškarci	Žene	Ukupno
2007.	29,8	29,2	29,7
2008.	30,1	29,5	30,0
2009.	31,2	30,5	31,1
2010.	31,8	30,6	31,6
2011.	32,4	31,1	32,2
2012.	33,1	31,8	32,8
2013.	34,0	32,9	33,8
2014.	34,7	33,2	34,4
2015.	35,6	34,5	35,0
2016.	36,8	35,4	36,5
2017.	37,6	36,0	37,3
2018.	38,4	36,7	38,1
2019.	38,3	36,5	38

Kao i u cijeloj Europi, i u Republici Hrvatskoj ovisnička populacija sve više stari te prosječne dobi liječenih osoba (muškaraca i žena) pokazuju trend rasta. Budući da kod nas na liječenje najviše dolaze ovisnici o opijatima, a znamo da su oni sve stariji, to je i prosječna dob sve veća. Budući da bilježimo liječene osobe zbog zloporabe i/ili ovisnosti o svim psihoaktivnim drogama, raspon godina je vrlo velik. Najmlađa zabilježena osoba imala je 13, a najstarija 72 godine. Od 2007. godine bilježimo povećanje prosječne dobi i žena i muškaraca, a iznimka nije ni 2019. godina.

Prosječna godina za žene je 36,5 godina, a u posljednjih dvanaest godina njihova se prosječna dob povećala za 7,3 godina. Prosječna dob za muškarce je 38,3 godine, a od 2007. godine ona se povećala za 8,5 godina.

RASPODJELA OVISNIKA PO ŽUPANIJAMA I USTANOVAMA LIJEČENJA

Problem bolesti ovisnosti izražen u broju liječenih osoba u odnosu na broj stanovnika pokazuje raspodjelu ovisnika i konzumenta droga prema pojedinim područjima. Broj liječenih ovisnika u pojedinim županijama u odnosu na broj stanovnika županije (100.000 stanovnika dobne skupine od 15 do 64 godine) prikazan je u Tablici 6. Za čitavu Hrvatsku stopa je 238 na 100.000 stanovnika dobi od 15 do 64 godina. U sedam županija broj ovisnika na 100.000 stanovnika viši je od prosjeka Hrvatske. To su: Zadarska županija (515) zatim Istarska (505,7), Šibensko-kninska (434), Grad Zagreb (348,3), Primorsko-goranska (344) Splitsko-dalmatinska (320,9) te Dubrovačko-neretvanska (211,6). Ostale županije su imale stope niže od hrvatskog prosjeka. Kako su dostupni podaci oni iz zdravstvenog sektora, kao i iz terapijskih zajednica, za pravu procjenu proširenosti konzumacije droga i ovisnosti o drogama trebalo bi uzeti u obzir podatke iz Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva pravosuđa o osobama zatečenim u posjedovanju droga te osobama koje su počinile kazneno djelo u vezi s drogama. Tek

potpunom analizom podataka iz više izvora mogla bi se dobiti potpunija i sveobuhvatnija slika problematike povezane sa zlouporabom droga u čitavoj zemlji.

Kao i na općenitu pojavnost bolesti i poremećaja, tako i na problematiku u vezi s ovisnostima mogu djelovati populacijske, prostorne i ekonomske značajke županije. Ličko-senjska županija je, primjerice, županija s relativno starim stanovništvom i nepovoljnim socio-ekonomskim uvjetima. Iako se u priobalnom dijelu Hrvatske, osobito na otocima, ljeti ostvaruju mnoge prednosti turizma, zimski mjeseci u manjim sredinama nose prijetnju dosade i manjka interesa i aktivnosti.

Tablica 6. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA I STOPE NA 100.000 STANOVNIKA U DOBI OD 15. DO 64. GODINE, OSOBE PRVI PUT LIJEČENE PREMA ŽUPANIJI PREBIVALIŠTA U HRVATSKOJ 2019. GODINE

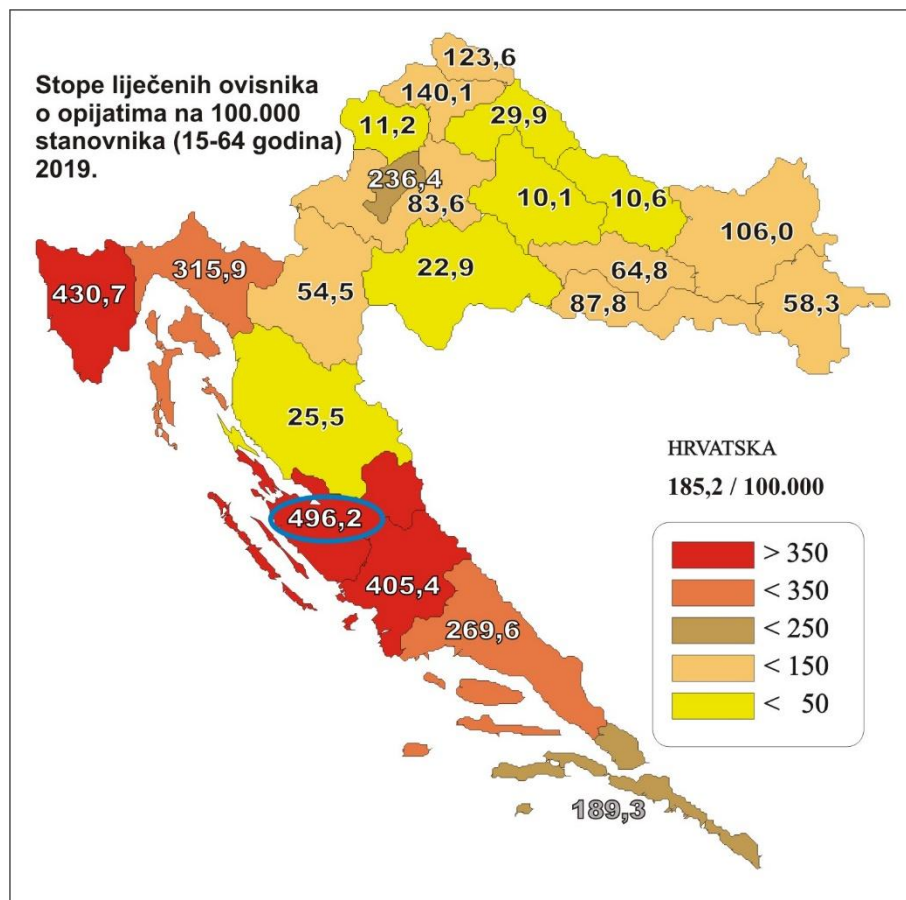
Županija	Liječene osobe ukupno					Prvi put liječeni			
	Broj	Broj stanovnika	Stopa na 100.000*	Od toga opijati	stopa na 100.000*	Svi tipovi ovisnosti	Udio od liječenih osoba u županiji (%)	Od toga opijatni tip	Udio od prvih put liječenih u županiji (%)
Grad Zagreb	1.871	537.188	348,3	1.270	236,4	349	18,7	28	8,0
Zagrebačka	284	215.411	131,8	180	83,6	59	20,8	5	8,5
Krapinsko-zagorska	36	89.545	40,2	10	11,2	13	36,1	0	0,0
Sisačko-moslavačka	76	113.750	66,8	26	22,9	28	36,8	4	14,3
Karlovačka	98	84.359	116,2	46	54,5	33	33,7	4	12,1
Varaždinska	224	119.212	187,9	167	140,1	40	17,9	5	12,5
Koprivničko-križevačka	39	76.937	50,7	23	29,9	7	17,9	0	0,0
Bjelovarsko-bilogorska	15	79.310	18,9	8	10,1	5	33,3	1	20,0
Primorsko-goranska	699	203.224	344,0	642	315,9	43	6,2	14	32,6
Ličko-senjska	17	31.428	54,1	8	25,5	5	29,4	0	0,0
Virovitičko-podravska	26	56.797	45,8	6	10,6	15	57,7	1	6,7
Požeško-slavonska	42	50.892	82,5	33	64,8	7	16,7	2	28,6
Brodsko-posavska	109	103.668	105,1	91	87,8	10	9,2	3	30,0
Zadarska	575	111.652	515,0	554	496,2	21	3,7	13	61,9
Osječko-baranjska	312	206.692	150,9	219	106,0	58	18,6	8	13,8
Šibensko-kninska	304	70.048	434,0	284	405,4	21	6,9	13	61,9
Vukovarsko-srijemska	80	118.382	67,6	69	58,3	12	15,0	8	66,7
Splitško-dalmatinska	1.009	304.915	330,9	822	269,6	133	13,2	39	29,3
Istarska	722	142.780	505,7	615	430,7	62	8,6	18	29,0
Dubrovačko-neretvanska	171	80.804	211,6	153	189,3	16	9,4	7	43,8
Međimurska	131	76.834	170,5	95	123,6	23	17,6	3	13,0
Ukupno Hrvatska	6.840	2.873.828	238,0	5.321	185,2	960	14,0	176	18,3
Druge države	18			17		15		14	
UKUPNO	6.858			5.338		975	14,2	190	19,5

*Stope na 100.000 stanovnika dobi od 15 do 64 godina (Popis stanovništva 2011. DZS)

Prikaz stope liječenih ovisnika koji su ovisni o opijatima prema županiji stanovanja liječene osobe pokazuje vrlo slične rezultate. Najvišu stopu imala je Zadarska (496,2), zatim Istarska županija (430,7), Šibensko-kninska (405,4), Primorsko-goranska (315,9), Splitsko-dalmatinska (269,6), Grad Zagreb (236,4) te Dubrovačko-neretvanska (189,3). Za cijelu Hrvatsku stopa je iznosila 185,2 (u 2018. - 188,5; 2017.- 200,3; 2016. - 246,5; u 2015. - 212,3; u 2014. godini 216,1; u 2013. godini 218,7; u 2012. godini 220,2). U odnosu na prošlu godinu nije došlo do značajnije promjene u redosljedu županija.

Slika 3. LIJEČENI OVISNICI O OPIJATIMA U HRVATSKOJ PO ŽUPANIJAMA 2019. GODINE, STOPE NA 100.000 STANOVNIKA

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Tablica 7. BROJ OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U IZVANBOLNIČKIM UVJETIMA U HRVATSKOJ 2019. GODINE, BROJ I UDIO OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U IZVANBOLNIČKIM UVJETIMA, TE BROJ I UDIO OSOBA LIJEČENIH ZBOG OPIJATNE OVISNOSTI ZBRINUTIH NA ODRŽAVANJU FARMAKOTERAPIJOM

Služba za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti	Broj liječenih osoba	%	Broj liječenih zbog opijata	%	Broj opij. ovisnika zbrinutih na održavanju	Udio održavanih od liječenih zbog opijata (%)
Grad Zagreb – ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	1.003	15,2	505	9,4	435	88,1
Zagrebačka županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	106	1,6	71	1,3	61	85,9
Krapinsko-zagorska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	14	0,2	2	0,0	2	100,0
Sisačko-moslavačka županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	41	0,6	14	0,3	8	57,1
Karlovačka županija – ZJZ Savjetovalište za suzbijanje ovisnosti	104	1,6	46	0,9	42	91,3
Varaždinska županija - ZJZ Služba za prevenciju i liječenje	220	3,3	175	3,2	157	89,7
Koprivničko-križevačka županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	25	0,4	16	0,3	16	100
Bjelovarsko-bilogorska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	0	0,0	0	0	0	0,0
Primorsko-goranska županija - ZJZ Služba za prevenciju i liječenje	644	9,8	626	11,6	542	86,6
Ličko-senjska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Virovitičko-podravska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	19	0,3	5	0,1	4	80,0
Požeško-slavonska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	30	0,5	24	0,4	16	66,7
Brodsko-posavska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	112	1,7	95	1,8	79	83,2
Zadarska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	569	8,6	565	10,5	537	95,0
Osječko-baranjska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	253	3,8	178	3,3	157	88,2
Šibensko-kninska županija - ZJZ Služba za liječenje ovisnika	300	4,5	290	5,4	246	84,8
Vukovarsko-srijemska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	56	0,8	55	1,0	50	90,9
Šplitsko-dalmatinska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	1063	16,1	880	16,3	741	84,2
Istarska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	585	8,9	497	9,2	387	77,9
Poreč - Savjetovalište za prevenciju ovisnosti	122	1,9	119	2,2	39	32,8
Dubrovačko-neretvanska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	142	2,2	140	2,6	118	84,3
Međimurska županija – ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	111	1,7	81	1,5	62	76,5
KB „Sestre milosrdnice” – poliklinika	1.075	16,3	1.002	18,6	778	77,6
UKUPNO SLUŽBE ZA PREVENCIJU I IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE	6.594	100,0	5.386	100,0	4.477	83,1

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Od osoba koje su liječene u službama za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje zavoda za javno zdravstvo, najviše ih je bilo u Nastavnom zavodu za javno Splitsko-dalmatinske županije (1.063 – 16,1%). Ova županijska Služba funkcionira zbog zemljopisne razvedenosti kao „mala županijska mreža“, kao i Primorsko-goranska te Dubrovačko-neretvanska. Zbog već spomenute zemljopisne razvedenosti ove županije bilo je potrebno formirati više jedinica za liječenje, pa tako jedinice djeluju osim u Splitu još i u Omišu, Hvaru, Makarskoj, Sinju, otoku Braču, Visu i Vrgorcu. Osim toga, njihovi djelatnici surađuju i s njima najbližim terapijskim zajednicama. Na drugom mjestu je Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti - Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ (Grada Zagreba) 1.003 – 15,2 %. U poliklinici Kliničkog bolničkog centra „Sestre milosrdnice“ je inicijalno i počelo liječenje ovisnika o psihoaktivnim drogama i alkoholu pa se opda. U 2018. godini je imala 1.075 liječenih osoba (16,3%).

U Istarskoj županiji osim središnje Službe u Puli djeluje i Savjetovalište za prevenciju ovisnosti u Poreču. Kad zbrojimo udio ove dvije lokacije, njihov udio iznosi 10,8% (605 osoba). U Primorsko-goranskoj županiji na liječenju je bilo 707 osoba (10,3%). U Zadarskoj Službi je bilo na liječenju 569 osobe (8,6%). U pojedine županijske Službe na liječenje ovisnosti dolazi vrlo mali broj ovisnika o psihoaktivnim drogama pa njihovi djelatnici više vremena posvećuju preventivnom radu npr. Krapinsko-zagorskoj (14 osobe), Koprivničko-križevačkoj (25 osoba), Požeško-slavonskoj (30 osobe) te Virovitičko-podravskoj (19 osoba). U timu prevencije ovisnosti, izvanbolničkog liječenja i zaštite mentalnog zdravlja Bjelovarsko-bilogorske županije liječene su dvije osobe dok u Ličko-senjskoj niti u 2019. godini nije na liječenju bila niti jedna osoba, nego su se bavili preventivnim radom.

Tablica 8. BROJ OSOBA BOLNIČKI LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE

Stacionarna zdravstvena ustanova	Broj liječenih osoba	Stacionarni boravci		Dnevna bolnica
		Broj	%	
Psijhijatrijska bolnica Vrapče	276	279	26,9	10
Klinička bolnica "Sestre milosrdnice"	308	324	31,2	2
Psijhijatrijska bolnica Sv. Ivan, Jankomir	18	19	1,8	-
KBC Zagreb (Rebro)	8	4	0,4	4
NPS bolnica "Dr. I. Barbot" Popovača	38	41	3,9	-
Opća bolnica Karlovac	1	1	0,1	-
Opća bolnica Varaždin	21	20	1,9	2
Opća bolnica „dr.T.Bardek“ Koprivnica	4	4	0,4	-
Opća bolnica Bjelovar	3	3	0,3	-
Klinička bolnički centar Rijeka	44	35	3,4	9
Psijhijatrijska bolnica Rab	145	169	16,3	-
Opća bolnica "Dr. J. Benčević", Slavonski Brod	7	4	0,4	5
Opća bolnica Zadar	11	6	0,6	7
Psijhijatrijska bolnica Ugljan	7	8	0,8	-
Klinička bolnica Osijek	12	14	1,3	-
Opća bolnica Šibenik	4	4	0,4	-
Opća bolnica Vukovar	8	9	0,9	-
Opća bolnica Vinkovci	4	4	0,4	-
Klinički bolnički centar Split	31	14	1,3	17
Opća bolnica Pula	35	36	3,5	-
Opća bolnica Dubrovnik	7	6	0,6	1
Županijska bolnica Čakovec	11	11	1,1	-
Županijska bolnica Našice	3	5	0,5	-
Opća bolnica Nova Gradiška	2	2	0,2	-
Klinička bolnica Dubrava	2	2	0,2	-
Psijhijatrijska bolnica Lopača	8	10	1,0	-
Specijalna bolnica za psijhijatriju i palijativnu skrb Sveti Rafael Strmac	4	4	0,4	-
UKUPNO STACIONARNE ZDRAVSTVENE USTANOVE	1.022	1.038	100,0	57

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

U stacionarnim zdravstvenim ustanovama tijekom 2019. godine liječeno je 1.022 osobe. Sveukupno su bile na liječenju 1.038 puta što prosječno iznosi 1 boravak po osobi. Najviše hospitaliziranih bilo je u Klinici za psijhijatriju Vrapče, gdje je liječeno 276 osoba u 279 boravaka (26,9%), tj. jedan boravak po osobi. U Kliničkom bolničkom centru „Sestre milosrdnice“ stacionarno je liječeno 308 osoba u 324 boravaka (1,1 boravak po osobi) (31,2%). U Psijhijatrijskoj bolnici Rab na liječenju je bilo 145 osoba u 169 boravaka (1,2 boravka po osobi) (16,3%). U Psijhijatrijskoj bolnici „Sveti Ivan“ (Jankomir) liječeno je 18 osobe u 19 boravka (1,0 boravaka po osobi). U Neuropsijhijatrijskoj bolnici "Dr I. Barbot" u Popovači na liječenju je bilo 38 osoba koje su liječene u 41 boravku (1,1 boravka po osobi).

Sveukupno je 57 osoba liječeno u dnevnoj bolnici i to najviše osoba u KBC Split (17), zatim PB Vrapče (10), KBC Rijeka (9), OB Zadar (7), OB "Dr. J. Benčević" - Slavonski Brod (5), KBC Zagreb (4). Po dvije osobe su bile liječene u dnevnoj bolnici u KBC „Sestre milosrdnice“ i OB Varaždin, a u Općoj bolnici Dubrovnik je jedna osoba bila na liječenju u dnevnoj bolnici.

SOCIO-EKONOMSKE ZNAČAJKE OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DRUGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE

Tablica 9. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA I DOBI

Dobne skupine (5god.)	Najviši stupanj obrazovanja									Ukupno
	Nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Nezavršena srednja škola	Završena srednja škola	Nezavršena viša škola ili fakultet	Završena viša škola	Završen fakultet	Drugo	Nepoznato	
≤ 14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	-	-	3	3	-	-	-	-	-	6
20-24	1	10	15	26	5	-	-	-	2	59
25-29	7	15	27	117	2	2	2	1	1	174
30-34	15	58	100	417	13	5	12	1	7	628
35-39	22	96	149	1.007	50	49	26	1	12	1.412
40-44	20	127	180	1.076	33	59	29	-	10	1.534
45-49	3	80	89	590	15	37	12	1	4	831
≥50	9	69	52	487	25	23	21	-	8	694
Ukupno	77	455	615	3.723	143	175	102	4	44	5.338
%	1,4	8,5	11,5	69,7	2,7	3,3	1,9	0,1	0,8	100

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorporabe psihoaktivnih droga

Vrlo slično kao i godinu ranije, među liječenima zbog ovisnosti o opijatima, kao i prethodnih godina, najveći broj liječenih osoba ima završenu srednju školu (3.723 osobe, odnosno 69,7%), a nezavršenu srednju školu 615 osobe (11,5%). Samo osnovnu školu završilo je 455 osobe (8,5%). Niti najosnovnije školovanje nema 77 osoba, a svi su stariji od 19 godina te stoga vjerojatno nikada neće završiti osnovnu školu. Završenu višu školu i/ili fakultet ima 277 osoba (5,2%).

Tablica 10. **OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA I DOBI**

Dobne skupine (5 god.)	Najviši stupanj obrazovanja									Ukupno
	Nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Nezavršena srednja škola	Završena srednja škola	Nezavršena viša škola ili fakultet	Završena viša škola	Završen fakultet	Drugo	Nepoznato	
≤14	12	1	3	-	-	-	-	-	1	17
15-19	13	80	269	66	12	-	-	-	10	450
20-24	2	21	26	218	50	1	3	1	10	332
25-29	1	9	21	145	23	6	6	-	4	215
30-34	1	12	15	110	13	13	16	-	8	188
35-39	-	6	8	110	2	5	9	-	1	141
40-44	-	6	10	38	-	6	9	-	4	73
45-49	-	1	5	20	1	-	3	-	3	33
≥50	1	3	6	43	2	6	2	-	8	71
Ukupno	30	139	363	750	103	37	48	1	49	1.520
%	2,0	9,1	23,9	49,3	6,8	2,4	3,2	0,1	3,2	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorabe psihoaktivnih droga

I među osobama koje su liječene zbog zlorabe neopijata, najviše ih je također završilo srednju školu, ali manje nego među ovisnicima o opijatima – 750 (49,3 %). Od 363 osobe (23,9 %) koje imaju nezavršenu srednju školu, njih 91 je starije od 19 godina te je mala šansa da će dovršiti srednjoškolsko obrazovanje. Završenu osnovnu školu ima 139 osoba što čini 9,1 %, a među njima je najviše dobne skupine od 15 do 19 godina, što znači da nisu nastavili ili su napustili srednjoškolsko obrazovanje. Osnovnu školu nije završilo 30 osoba (2,0 %). Bez obzira što je to relativno malen udio, njih pet je starije od 19 godina pa je to najvjerojatnije i kraj njihova obrazovanja. Završenu višu školu ili fakultet ima 85 osoba (5,6 %) svih liječenih zbog zlorabe neopijata.

U cjelokupnom liječenju osoba s problemima u vezi zlorabe psihoaktivnih sredstava vrlo bitan element je resocijalizacija, odnosno društveno uključivanje i afirmacija kroz različite aktivnosti. Stoga je važno da im se omogući doškolovanje, prekvalifikacija ili stjecanje posebnih vještina i znanja koje bi im olakšale zapošljavanje i konkurentnost na tržištu rada.

Tablica 11. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA RADNOM STATUSU I DOBI

Dobne skupine (5god.)	Radni status									Ukupno
	Redovan posao	Povremeni posao	Rad „na crno“	Nezaposlen	Učenik	Student	Umirovljenik	Samostalna djelatnost	Nepoznato	
≤14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	2	-	-	3	1	-	-	-	-	6
20-24	5	11	6	33	-	4	-	-	-	59
25-29	36	45	10	74	-	4	-	3	2	174
30-34	177	139	48	239	1	5	3	14	2	628
35-39	442	368	103	452	-	4	18	19	6	1.412
40-44	424	391	105	500	-	4	68	37	5	1.534
45-49	192	176	60	250	-	1	120	29	3	831
≥50	87	134	33	241	-	-	179	18	2	694
Ukupno	1.365	1.264	365	1.792	2	22	388	120	20	5.338
%	25,6	23,7	6,8	33,6	0,0	0,4	7,3	2,2	0,4	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Nezaposlenost kao veliki problem društva pogađa i osobe liječene zbog zlouporabe droga (1.792 osobe – 33,6%), među onima koji su liječeni zbog uzimanja i/ili ovisnosti o opijatima.

U 2019. godini je 1.365 osoba bilo u stalnom radnom odnosu (25,6 %) dok je još 1.264 (23,7 %) imalo povremeno zaposlenje. „Na crno“ je radilo 365 osoba (6,8 %). Nekom samostalnom djelatnosti, prema njihovom navodu, bavilo se 120 osoba (2,2 %).

Među osobe koje imaju kakav-takav prihod svaki mjesec ubrajamo redovito zaposlene, povremeno zaposlene, umirovljenike i samostalnu djelatnost. Njihov udio se i ove godine povećao u odnosu na prethodne. Bilo ih je 58,8% što je 5,3% više nego godinu ranije.

Na školovanju se nalazilo 24 ovisnika o opijatima, od kojih su dva učenika, a 22 su studenti.

Tablica 12. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA RADNOM STATUSU I DOBI

Dobne skupine (5god.)	Radni status									Ukupno
	Redovan posao	Povremeni posao	Rad „na crno“	Nezaposlen	Učenik	Student	Umirovljenik	Samostalna djelatnost	Nepoznato	
≤14					17					17
15-19	15	21	1	47	336	25			5	450
20-24	72	60	5	90	12	86			7	332
25-29	75	38	7	67	1	18	3	3	6	215
30-34	57	35	5	77	1	1	2	6	3	188
35-39	44	38	2	48			4	4	3	141
40-44	24	8		32		1	10	2	2	73
45-49	6	6	1	7				1	2	33
≥50	14	12	1	17			19	1	7	71
Ukupno	307	218	22	385	367	131	38	17	35	1.520
%	20,2	14,3	1,4	25,3	24,1	8,6	2,5	1,1	2,3	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Među osobama liječenim zbog uzimanja neopijata bilo je 498 (32,7%) osoba koje se još školuju, što je nešto više nego godinu ranije. Liječilo se 367 učenika (24,1%), a studenata 131 - 8,36%. Redoviti ili povremeni posao je imalo 14,3% osoba (218), a samostalnom djelatnošću bavilo se još 17 osoba (1,1%). Ove je godine je svaka četvrta osoba bila nezaposlena (385 - 25,3%).

Tablica 13. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA UVJETIMA ŽIVOTA I DOBI

Dobne skupine (5god.)	Sadašnji uvjeti života								Ukupno
	Živi sam	S primarnom obitelji (roditelj)	Sam s djetetom	S partnerom	S partnerom i djetetom	S prijateljima	Drugo	Nepoznato	
≤14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	-	3	-	1	-	-	2	-	6
20-24	6	31	-	9	5	1	7	-	59
25-29	24	76	2	24	21	3	23	1	174
30-34	78	278	9	84	101	5	72	1	628
35-39	225	527	40	191	291	10	125	3	1.412
40-44	284	557	35	183	325	15	132	3	1.534
45-49	203	275	24	91	176	4	58	-	831
≥50	235	161	32	99	120	4	42	1	694
Ukupno	1.055	1.908	142	682	1.039	42	461	9	5.338
%	19,8	35,7	2,7	12,8	19,5	0,8	8,6	0,2	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Najviše osoba liječenih zbog uzimanja opijata, kao i ranijih godina je živjelo s primarnom obitelji (1.908 - 35,7%). S partnerom i djetetom živjelo je 1.039 osoba (19,5%). S partnerom ih je živjelo 682 (12,8%), a samih s djetetom bilo je njih 142 (2,7%). Same su živjele 1.055 (19,8%) liječene osobe, vrlo slično kao i prethodne godine. Iz ovih podataka vidimo da je kod nas obitelj još uvijek uključena u proces liječenja svojih članova koji su postali ovisnici o drogama.

Tablica 14. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA UVJETIMA ŽIVOTA I DOBI

Dobne skupine (5 godina)	Sadašnji uvjeti života								Ukupno
	Živi sam	S primarnom obitelji (roditelj)	Sam s djetetom	S partnerom	S partnerom i djetetom	S prijateljima	Drugo	Nepoznato	
≤14		10					6	1	17
15-19	8	383		1	1	1	50	6	450
20-24	24	255	2	14	1	4	25	7	332
25-29	31	123	1	21	14	6	16	3	215
30-34	26	88	7	21	26	1	18	1	188
35-39	26	58	3	14	24		14	2	141
40-44	18	21		12	11	1	6	4	73
45-49	11	9	3	1	3		3	3	33
≥50	16	12	1	8	23		7	4	71
Ukupno	160	959	17	92	103	13	145	31	1.520
%	10,5	63,1	1,1	6,1	6,8	0,9	9,5	2,0	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Kao i kod osoba liječenih zbog opijata, i kod osoba koje su liječene zbog drugih psihoaktivnih droga najviše su zastupljeni oni koji žive u svojoj primarnoj obitelji, s roditeljima - 959 osobe (63,1 %), što je gotovo isto kao i prethodne godine (844 - 63,6 %). Samo s partnerom živi 92, tj. 6,1 % osoba, a s partnerom i djetetom živi njih 103 – 6,8%. Da žive sami izjavilo je 10,5% (160 osoba).

Tablica 15. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA RODITELJSKOM STATUSU

Ima li djece	Spol				Ukupno	
	Muški		Ženski			
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Da	1.996	35,2	606	51,1	2.602	37,9
Da, oduzeta roditeljska prava	23	0,4	25	2,1	48	0,7
Nadzor nad roditeljskim pravom	3	0,1	3	0,3	6	0,1
Ne	3.617	63,8	539	45,4	4.156	60,6
Nepoznato	33	0,6	13	1,1	46	0,7
Ukupno	5.672	100,0	1.186	100,0	6.858	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorporabe psihoaktivnih droga

Od svih osoba liječenih u 2019. godini iz podataka o roditeljskom statusu vidljivo je da ih 2.602 (37,9%) ima djecu. Prema roditeljskom statusu, ima više žena koje su majke (51,1%) od muškaraca očeva (35,2%). Četrdeset osam osoba je izjavilo da su im oduzeta roditeljska prava (23 očeva i 25 majki), a kod šest osoba se nad roditeljskim pravima provodi nadzor (3 oca i 3 majke). Sama činjenica da su roditelji ili jedan roditelj ovisnici ne uvjetuje ograničavanje roditeljskih prava, ali zahtijeva učinkovit nadzor sustava socijalne skrbi, kako ne bi došlo do zanemarivanja ili zlostavljanja djece.

Tablica 16. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE KOJE IMAJU DJECU PREMA BRAČNOM STATUSU I ŽIVOTU S DRUGIM UŽIVAOCEM PSIHOAKTIVNIH DROGA

Bračni status ovisnika	Živi s drugim uživaocima						Ukupno	
	Da	%	Ne	%	Nepoznato	%		
U braku	155	37,9	790	36,3	7	38,9	952	36,6
Izvanbračna zajednica	141	34,5	332	15,3	1	5,6	474	18,2
Rastavljen/a	62	15,2	622	28,6	5	27,8	689	26,5
Udovac - Udovica	6	1,5	50	2,3	-	0,0	56	2,2
Neudana - Neoženjen	44	10,8	372	17,1	5	27,8	421	16,2
Nepoznato	1	0,2	9	0,4	-	0,0	10	0,4
Ukupno	409	100,0	2.175	100,0	18	100,0	2.602	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorporabe psihoaktivnih droga

Pri analizi podataka o osobama liječenima u 2019. godini, vidimo da kod osoba koje su izjavile da djeca žive s njima, 2.175 njih (83,6%) ne žive s drugim uživaocima droga, bez obzira na bračni status. Njih 16,4% živi s drugim uživaocima droga.

Od ukupnog broja osoba koje su izjavile da imaju djecu (2.602), s drugim ovisnikom (ovisnicom) u braku je 185 (7,1%), a u izvanbračnoj zajednici živi 141 osoba (5,4%). Od 952 osobe koje su u braku, kod njih 155 (16,3%) bračni partner je ovisnik o drogama. U izvanbračnim zajednicama u 29,7 % slučajeva partner je također ovisnik. Nažalost, vidimo u ovisničkoj populaciji često radi o relativno zatvorenoj zajednici. U nekim zemljama se obraća osobita pozornost na djecu u takvim zajednicama pa imaju i posebne preventivne programe (selektivna prevencija). Ta djeca imaju veći rizik da i sami postanu ovisnici. Centri za socijalnu skrb tu imaju važnu ulogu.

Tablica 17. OSOBE LIJEČENE U HRVATSKOJ ZBOG ZLOUPORABE DROGA U RAZDOBLJU 2015-2019. GODINE PREMA GLAVNOM SREDSTVU OVISNOSTI

Vrsta glavnog sredstva	Broj liječenih osoba									
	2015.		2016.		2017.		2018.		2019.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Opijati	6.123	81,3	5.953	83,8	5.773	80,7	5.434	80,4	5.338	77,8
Kokain	106	1,4	105	1,5	111	1,6	124	1,8	165	2,4
Stimulativna sredstva	142	1,9	144	2,0	158	2,2	121	1,8	149	2,2
Sedativi	108	1,4	113	1,6	138	1,9	107	1,6	128	1,9
Halucinogeni	3	0,0	-	-	3	-	3	0,04	6	0,1
Hlapljiva otapala	1	0,0	2	0,0	2	0,0	1	0,01	1	0,0
Kanabinoidi	967	12,8	741	10,4	925	12,9	956	14,1	1.039	15,2
Više i ostalo	83	1,1	48	0,7	47	0,7	15	0,2	32	0,5
Ukupno	7.533	100,0	7.106	100,0	7.157	100,0	6.761	100,0	6.858	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Prema podacima o glavnom sredstvu ovisnosti, najveći je udio osoba koje na liječenje dolaze zbog opijata. Ovisnici o opijatima imaju najveću potrebu za liječenjem te se nadulje zadržavaju na tretmanu i to su neki od razloga zbog kojih oni brojčano prevladavaju. Uzimanje heroína, uglavnom intravenozno, povezano je s ozbiljnim društvenim i javnozdravstvenim problemima. Zloupotreba heroína praćena je brzim razvojem tolerancije na ovisnost. Više od 90 % osoba, ako sredstvo uzimaju svakodnevno tijekom mjesec dana ili kraće, postat će psihički i fizički ovisno. Neki od ovisnika, kako bi postigli stanje da koriste manje opijata, dolaze na supstitucijsku terapiju gdje dio heroína bude zamijenjen metadonom. Sustav za liječenje problema sa psihoaktivnim drogama još uvijek se bavi „starim“ heroínskíim ovisnicima, a nešto manje ostalim vrstama droga. Trend zloupotrebe kanabínoida je u laganom porastu u posljednje 4 godine, a 2019. godine je iznosio 15,2 %. Udio osoba liječenih zbog ovisnosti o sedativima je više-manje i dalje ispod 2 %, a u 2019. godini taj je udio iznosio 1,9 %.

Zlouporaba droga često dovodi do anksioznosti i nesanicke pa liječnici pacijentima propisuju benzodiazepine ili ih sami kupuju. Oni pomažu kod određenih psihijatrijskih poremećaja, negativnih emocionalnih stanja ili započinjanja apstinencije od alkohola i kokaina, a kad se primjenjuju intravenozno, mogu produžiti intenzitet i trajanje opioidnih djelovanja i to je jedan od razloga zašto ih bolesnici koriste. Situacija sa zlouporabom kokaina je vrlo slična kao i udio sedativa. Udio kokaina u 2019. godini je iznosio 2,4 % (2018. -1,8%, 2017.- 1,6 %, a 2016. 1,5 %). Udio stimulativnih sredstava bio je 2,2 %, a godinu ranije je iznosio 1,8 %.

Tablica 18. BROJ LIJEČENIH OSOBA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE, PREMA DOBI I GLAVNOM SREDSTVU

Glavno sredstvo	Dobne skupine									Ukupno	%
	≤14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	≥50		
Heroin	-	4	33	117	521	1.252	1.432	776	663	4.798	70,0
Metadon	-	-	5	10	32	60	47	25	15	194	2,8
Ostali opijati	-	-	-	4	1	6	3	2	3	19	0,3
Buprenorfin	-	1	19	42	70	87	46	26	10	301	4,4
Tramadol	-	1	2	1	4	7	6	2	2	25	0,4
Fentanyl	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,01
Kokain	-	9	19	26	40	35	19	5	12	165	2,4
Amfetamini	1	13	26	25	32	13	7	1		118	1,7
Metamfetamini	-	1	1	3	1	1				7	0,1
Ecstasy	-	5	5	3	2	2	2		1	20	0,3
Drugi psihostimulansi	-	-	-	1	1	-	-	-	-	4	0,1
Mefedron	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Barbiturati	-	-	-	-	-	-	1		1	2	0,3
Benzodiazepini	-	1	7	4	12	23	14	11	40	112	1,6
Drugi hipnotici i sedativi	-	-	1	2	3	3	2	1	1	13	0,2
GHB/GBL	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	0,01
LSD	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	0,01
Drugi halucinogeni	-	1	2	1	-	1	-	-	-	5	0,1
Lako hlapljiva otapala	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	0,0
Kanabinoidi	16	408	260	143	88	56	20	12	13	1.016	14,8
Sintetski kanabinoidi	-	9	8	3	2	-	1	-	-	23	0,3
Više i ostalo	-	3	3	3	6	6	6	2	3	32	0,5
Ukupno	17	456	391	389	816	1.553	1.607	864	765	6.858	100,0
%	0,2	6,6	5,7	5,7	11,9	22,6	23,4	12,6	11,2	22,6	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Moramo napomenuti da kanabis u današnje vrijeme nije onaj kanabis kakav je bio. Sadašnje uzgojene vrste sadrže i nekoliko puta veći udio aktivne tvari. U cijeloj Europi, pa tako i u našoj zemlji, kanabis je glavna i najzastupljenija ilegalna droga, a na drugom mjestu su amfetamini.

No u sustavu liječenja još uvijek su najviše zastupljeni heroinski ovisnici (4.798 – 70,0 %). Bez obzira na to što gotovo svi ovisnici o psihoaktivnim drogama uzimaju više sredstava istovremeno, kao sredstvo ovisnosti se bilježi ono koje je najjače djelovalo i zbog kojeg je ta osoba došla na liječenje. U Hrvatskoj, kao i u Europi, nastavlja se trend smanjenja broja osoba koje uzimaju heroin. Nakon što je više desetaka godina bio glavno sredstvo, njegova uloga postaje sve manja, a istovremeno dolazi do porasta udjela korištenja ostalih psihoaktivnih sredstava.

Kad heroinu pribrojimo i ostala sredstva iz skupine opijata (metadon, ostali opijati, buprenorfin, tramadol i fentanil) udio opijatskih ovisnika iznosi 77,9 %. Kanabinoidi kao glavno sredstvo evidentirani su u Registru u udjelu od 14,8 %. Benzodiazepini, barbiturati i ostali hipnotici i sedativi glavno su sredstvo liječenja s udjelom od 2,1 %. Iz raspodjele liječenih osoba prema glavnom sredstvu i dobi razvidno je da je i dalje najviše liječenih osoba bilo u dobnom rasponu od 30-44 godine, njih 57,9 % (2018.- 59,9 %) I dalje se nastavlja lagani pomak u starije dobne skupine.

Tablica 19. BROJ LIJEČENIH OSOBA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE, PREMA GLAVNOM I SPOREDNOM SREDSTVU OVISNOSTI

Sporedno sredstvo ovisnosti	Glavno sredstvo ovisnosti				Ukupno	%
	opijati	%	neopijati	%		
Opijati	954	30,5	80	14,6	1.034	28,1
Kokain	811	25,9	127	23,2	938	25,5
Stimulativna sredstva	419	13,4	201	36,7	620	16,9
Sedativi	65	2,1	27	4,9	92	2,5
Crack	0	0,0	1	0,2	1	0,0
Halucinogena sredstva	14	0,4	7	1,3	21	0,6
Hlapljiva otapala	6	0,2	0	0,0	6	0,2
Kanabinoidi	848	27,1	97	17,7	945	25,7
Više i ostalo	11	0,4	7	1,3	18	0,5
Ukupno	3.128	100,0	973	100,0	3.675	100,0
Bez drugog sredstva	2.210	41,4	369	36	3.183	46

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorabe psihoaktivnih droga

Za uzimatelje opijata u 41,4 % slučajeva nije evidentirano da su uzimali neko drugo, sporedno sredstvo ovisnosti, a za konzumente neopijata u 36,0 % slučajeva. Od ukupnog broja liječenih osoba samo jedno sredstvo ovisnosti je uzimalo 46 % osoba.

Tablica 20. BROJ OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA NAČINU UZIMANJA GLAVNOG SREDSTVA

Glavno sredstvo	Način uzimanja glavnog sredstva						Ukupno
	i.v. injekcijom	Puši	Jede / pije	Snifa	Ušmrkava	Nepoznato	
Heroin	3.533	233	-	-	983	49	4.798
%	73,6	4,9	0,0	0,0	20,5	1,0	100,0
Metadon	25	-	160	-	3	6	194
%	12,9	0,0	82,5	0,0	1,5	3,1	100,0
Ostali opijati	1	-	15	-	-	3	19
%	5,3	0,0	78,9	0,0	0,0	15,8	100,0
Buprenorfin	29	-	236	-	31	5	301
%	9,6	0,0	78,4	0,0	10,3	1,7	100,0
Tramadol	-	-	24	-	-	1	25
Fentanyl	-	-	1	-	-	-	1
Kokain	10	-	-	-	152	3	165
%	6,1	0,0	0,0	0,0	92,1	1,8	100,0
Amfetamini	1	-	40	-	73	4	118
%	0,8	0,0	33,9	0,0	61,9	3,4	100,0
Metamfetamini	-	-	2	-	5	-	7
Ecstasy	-	-	28	-	-	1	29
Drugi psihostimulansi	-	-	1	-	1	-	2
Mefedron	-	-	-	-	-	-	-
Barbiturati	-	-	2	-	-	-	2
Benzodiazepini	-	-	112	-	-	-	112
Drugi hipnotici i sedativi	-	-	11	-	-	2	13
GHB/GBL	-	-	1	-	-	-	1
LSD i drugi halucinogeni	-	-	1	-	-	-	1
Lako hlapljiva otapala	-	-	4	-	-	1	5
Kanabinoidi	-	999	6	-	-	11	1.016
%	-	98,3	0,6	0,0	0,0	1,1	100,0
Sintetski kanabinoidi	-	23	-	-	-	-	23
Više i ostalo	-	-	13	-	-	19	32
%	-	-	40,6	0,0	0,0	59,4	100,0
Ukupno	3.599	1.255	651	1	1.247	105	6.858
%	52,5	18,3	9,5	0,0	18,2	1,5	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga

Prema podacima o glavnom sredstvu ovisnosti te načinu njegova uzimanja razvidno je da u Hrvatskoj nije došlo do značajnijih promjena. Mada se nastavlja trend pada broja intravenoznog uzimanja droga, to je ipak i dalje dominantan način uzimanja droga (52,5%). Kao i u 2018. godini, u 2019. godini se na drugom mjestu nalazi pušenje (18,3%), zatim slijedi ušmrkavanje (18,2%) te oralno uzimanje (9,5%). Heroin se obično injektira intravenozno, ali neki ljudi ga ubrizgavaju potkožno, puše ili ušmrkavaju. Analiza liječenih osoba pokazuje da se heroin najčešće uzima intravenozno (73,6 %), slijedi ušmrkavanje (20,5 %) te pušenje (4,9 %). U odnosu na prethodne godine udio i.v. heroinskih ovisnika nije se znatnije mijenjao (75,0 % u 2011., 76,3 % u 2012., 75,5 % u 2013., 75,8 % u 2014., 75,4 %, u 2015., 75,9 % u 2016., 75,2 % u 2017., 75,2 % u 2018. godini). Najviše liječenih zbog zlouporabe kokaina kokain je ušmrkavalo (92,1 %). I amfetamine najviše uzimaju ušmrkavanjem, kao i ranijih godina. Sve osobe koje su liječene zbog zlouporabe kanabinoida su sredstvo uzimale pušenjem. Brzina kojom se droga apsorbira i metabolizira ovisi o načinu uzimanja. Pušenje i intravenozno uzimanje najbrže će izazvati apsorpciju što dovodi do ulaska veće količine droge u mozak i bržeg djelovanja. Intranazalno uzeta droga također će brzo ući u krv i dovesti do željenog djelovanja.

Tablica 21. UČESTALOST UZIMANJA GLAVNOG SREDSTVA OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2019. GODINE

Glavno sredstvo	Učestalost uzimanja glavnog sredstva							Ukupno
	Uzima/la u životu, ali zadnji mjesec nije	1-3 puta mjesečno	Jednom tjedno	2-6 dana u tjednu	Svakodnevno	Uzima neredovito	Nepoznato	
Heroin	3.939	79	26	65	147	204	338	4.798
Metadon	67	4	1	9	73	6	34	194
Ostali opijati	8	-		1	6	1	3	19
Buprenorfin	76	1	2	10	179	3	30	301
Tramadol	8	1	1	2	11	1	1	25
Fenatnyl	1	-						1
OPIJATI UKUPNO	4.099	85	30	87	416	215	406	5.338
%	76,8	1,6	0,6	1,6	7,8	4,0	7,6	100,0
Kokain	74	12	6	17	23	18	15	165
%	44,8	7,3	3,6	10,3	13,9	10,9	9,1	100,0
Amfetamini	52	5	4	15	8	17	17	118
%	44,1	4,2	3,4	12,7	6,8	14,4	14,4	100,0
Metamfetamini	2			1	2	2		7
Ecstasy	10	2	1	2	1	3	1	20
%	50,0	10,0	5,0	10,0	5,0	15,0	5,0	100,0
Drugi psihostimulansi	-	-	-	-	1	1	2	4
Mefedron	-	-	-	-	-	-	-	-
Barbiturati	-	-	-	-	1	-	1	2
Benzodiazepini	9	1	-	6	60	3	14	93
%	7,1	2,7	0,0	2,7	66,1	12,5	8,9	100,0
Drugi hipnotici i sedativi	1			1	5	1	5	13
GHB/GBL	1							1
LSD i drugi halucigeni	4						1	5
Lako hlapljiva otapala							1	1
Kanabinoidi	349	125	88	190	119	82	63	1.016
%	34,4	12,3	8,7	18,7	11,7	8,1	6,2	100,0
Sintetski kanabinoidi	15	2		3	1	2		23
Više i ostalo	8		1	2		1	20	32
%	25,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1	2,0	3,1
Ukupno	4.624	234	130	321	651	356	542	6.858
%	67,4	3,4	1,9	4,7	9,5	5,2	7,9	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga

Prema podacima o učestalosti uzimanja glavnog sredstva, najveći broj liječenih osoba psihoaktivna sredstva nije uzimao u zadnjem mjesecu prije dolaska na liječenje, odnosno 4.624 osoba ili 67,4 % njih je apstiniralo od glavnog sredstva ovisnosti u prethodnom mjesecu. U 2018. godini taj je udio iznosio 68,6 %. Opijati nisu uzimani zadnji mjesec u 76,8 % slučajeva (4.009 osoba), što je 8 % veći udio u odnosu na prošlu godinu. Od onih s kokainom kao glavnim sredstvom, prošli mjesec ga nije uzimalo 44,8 % osoba (2018. – 54,8 %), amfetamine 44,1 % (2018. – 48,8 %); ecstasy 50 % (2018. – 58,6 %); a kanabinoide 34,4 % (2018. – 34,2 %). Ovo je još jedan pokazatelj da je konzumacija neopijata u porastu, dok je konzumacija heroina u padu, no kao što je prethodno spomenuto, ovisnici o opijatima imaju najveću potrebu za liječenjem te se nadjuče zadržavaju na tretmanu.

Tablica 22. NAČIN LIJEČENJA OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2019. GODINE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA KOJE SU IZJAVILE DA NISU UZIMALE HEROIN PROŠLI MJESEC

Farmakoterapija oblik	Farmakoterapija lijek									
	metadon	buprenorfin	morfin	naltrexone	klonidin	tramadol	nešto drugo	ništa	nepoznato	Ukupno
Kratkotrajno održavanje	31	16	0	0	0	0	0	0	0	47
Održavanje	1.662	1.697	4	0	0	3	10	0	2	3.378
Spora detoksikacija	63	98	0	0	0	0	1	2	1	165
Brza detoksikacija	5	4	0	0	1	3	0	2	0	15
Bez medikacije	0	0	0	0	0	1	12	221	15	249
Farmakoterapija - druga	1	1	0	1	1	3	80	1	12	100
Nepoznato	3	2	0	0	1	0	1	2	136	145
Ukupno	1.765	1.818	4	1	3	10	104	228	166	4.099
%	43,1	44,4	0,1	0,0	0,1	0,2	2,5	5,6	4,0	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Tablica 22. prikazuje način liječenja osoba liječenih zbog zlouporabe heroina koje su izjavile da ga nisu uzimale u mjesecu koji je prethodio dolasku na njihovo liječenje. Oni čine 76,8 % ukupnog broja osoba liječenih zbog ovisnosti o opijatima, a 90,4 % njih (3.705 osoba) je koristilo neki oblik nadomjesne terapije. Najviše ih je bilo na održavanju buprenorfinom (44,4 %), a slijedi održavanje na metadonu (43,1 %). Njih 228 (5,6 %) izjavilo je da pored toga što nisu uzimali opijate, nisu koristili nikakve druge, niti nadomjesne niti ostale medikamente.

Tablica 23. NAČIN LIJEČENJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE

Farmakoterapija oblik	Farmakoterapija lijek									
	metadon	buprenorfin	morfin	naltrexone	klonidin	tramadol	nešto drugo	ništa	nepoznato	Ukupno
Kratkotrajno održavanje	58	40	0	0	0	0	0	0	0	98
Održavanje	2.137	2140	4	0	0	7	14	2	5	4.309
Spora detoksikacija	96	136	1	0	0	2	2	2	1	240
Brza detoksikacija	12	12	0	0	1	4	1	2	1	33
Bez medikacije	2	0	0	0	0	1	14	266	22	305
Farmakoterapija - druga	1	4	1	1	1	5	104	2	15	134
Nepoznato	5	4	0	0	1	0	2	3	204	219
Ukupno	2.311	2.336	6	1	3	19	137	277	248	5.338
%	43,3	43,8	0,1	0,0	0,1	0,4	2,6	5,2	4,6	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

U Tablici 23. prikazan je način liječenja svih osoba liječenih zbog zlouporabe opijata. Metadon je primjenjivan bilo kao brza, spora detoksikacija ili održavanje u 43,3 % liječenih, a buprenorfin u 43,8 %. Neke druge medikamente koristilo je 2,6 % liječenih, a bez ikakve farmakoterapije bilo ih je 5,2 %. U cijeloj Hrvatskoj je nadomjesnom terapijom bilo obuhvaćeno 90,2 % ovisnika o opijatima. Za 4,6 % osoba liječenih zbog zlouporabe opijata nije poznato jesu koristile neki oblik nadomjesne farmakoterapije. Kao i ranijih godina, korisnici ostalih psihoaktivnih droga najviše su dolazili na savjetovanja i upute, a zatim na psihosocijalnu terapiju bez medikamenaata.

Tablica 24. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPOTREBE OPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA PROSJEČENOJ DOBI UZIMANJA SREDSTAVA OVISNOSTI

Heroinski ovisnici	Godina									
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva (godine)	16,1	16,0	16,0	16,1	16,1	16,1	15,9	16,0	15,9	15,9
Prosječna dob prvog uzimanja heroína (godine)	20,3	20,1	20,1	20,2	20,0	20,1	20,1	20,3	20,1	20,1
Prosječna dob i. v. uzimanja (godine)	21,7	21,2	21,2	21,3	21,1	21,0	21,2	21,5	21,2	21,1
Prosječna dob prvog javljanja na tretman (godine)	26,4	26,2	26,3	26,4	34,0	26,7	26,6	26,7	26,8	26,9
Broj godina od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva do prvog dolaska	10,3	10,2	10,3	10,3	17,1	10,6	10,6	10,7	11,1	11,1

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Podaci o prosječnoj dobi pokazuju tijek razvoja ovisnosti te se nisu značajnije mijenjali u odnosu na prijašnje godine. Eksperimentiranje sa psihoaktivnim sredstvima počinje u dobi od oko 16 godina i tako je dugi niz godina. Prosječna dob prvog uzimanja bilo koje droge sadašnjih heroinskih ovisnika bila je 15,9 godina. Prvo uzimanje heroina prosječno je u dobi od 20,1 godina, a prvo intravenozno uzimanje s 21,1 godinom. Prosječna dob početka liječenja zbog ovisnosti o psihoaktivnim supstancama je 26,9 godina što znači da prođe više od 11 godina od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva do prvog javljanja na tretman.

Tablica 25. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE KANABINOIDA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA PROSJEČNOJ DOBI UZIMANJA SREDSTAVA OVISNOSTI

Konzumenti kanabinoida	Godina									
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva (godine)	16,3	16,3	16,3	16,3	16,7	14,9	16,2	16,0	16,3	16,0
Prosječna dob prvog uzimanja kanabinoida (godine)	16,4	16,3	16,4	16,5	16,2	16,5	16,4	16,2	16,4	16,2
Prosječna dob prvog javljanja na tretman (godine)	21,5	20,7	22,1	22,0	21,4	19,2	22,2	21,4	22,3	22,0
Broj godina od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva do prvog dolaska na liječenje	5,2	4,4	5,8	5,7	4,7	4,3	5,9	5,4	6,3	6,4

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Prosječne dobi osoba liječenih zbog zlouporabe kanabinoida pokazuju stabilizaciju. Prosječna dob prvog konzumiranja bilo kojeg psihoaktivnog sredstva je 16 godina što je povratak na vrijednosti iz ranijih godina (od 2010-2013.). Godine 2015. zabilježena je najniža prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva ovisnosti kada je iznosila 14,9 godina. U prosjeku su liječeni zbog kanabinoida bili stari 16,2 godine kad su prvi put uzeli kanabinoide. Prosječna dob početka liječenja zbog ovisnosti o psihoaktivnim supstancama je 22 godine, a podaci pokazuju da je prošlo 6,4 godine od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva ovisnosti do prvog javljanja na tretman, što je najveće vremensko razdoblje od prvog korištenja do prvog tretmana u 10-to godišnjem razdoblju.

Tablica 26. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U 2019. GODINI PREMA GLAVNOM POVODU POČETKA UZIMANJA

Povod (samoprocjena ispitanika)	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Znatiželja	244	4,6	94	6,2	338	4,9
Utjecaj vršnjaka ili partnera	2.229	41,8	489	32,2	2.718	39,6
Zabava	401	7,5	165	10,9	566	8,3
Želja za samopotvrđivanjem	656	12,3	195	12,8	851	12,4
Dosada	541	10,1	180	11,8	721	10,5
Psihološki razlozi	551	10,3	183	12,0	734	10,7
Problemi u obitelji	583	10,9	101	6,6	684	10,0
Neznanje o štetnim posljedicama	46	0,9	23	1,5	69	1,0
Problemi u školi	29	0,5	16	1,1	45	0,7
Nepoznato	58	1,1	74	4,9	132	1,9
Ukupno	5.338	100,0	1.520	100,0	6.858	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Kao dio prevencije, potrebno je upoznati se s problemom zlouporabe droga kako bi mu se moglo oduprijeti u mladenačko vrijeme kad mladi čovjek dolazi u turbulentnu adolescenciju, razdoblje velike radoznalosti i želje da bude drugačiji od starije generacije. Istovremena želja da budu kao odrasli, a još uvijek nisu dovoljno zreli za uloge koje nameće svijet odraslih. Informiranost o psihoaktivnim droga i njihovu stvarnom djelovanju mladim će ljudima pomoći da stvore stavove kojima će se moći oduprijeti ulasku u svijet ovisnosti o drogama.

Osobe liječene zbog neopijata su kao glavne povode početka uzimanja psihoaktivnih droga naveli utjecaj vršnjaka ili partnera (32,2 %), želja za samopotvrđivanjem (12,8%), psihološki razlozi (12,0 %), dosada (11,8 %) nakon čega dolaze zabava (10,9 %), problemi u obitelji (6,6 %), znatiželja (6,2 %), neznanje o štetnim posljedicama i problemi u školi.

Kao i u slučaju neopijatnih sredstava, kao glavni povodi uzimanja droga kod opijatnih ovisnika javljaju se utjecaj vršnjaka ili partnera (41,8 %) i želja za samopotvrđivanjem (12,3 %). Ostali povodi, prema učestalosti javljanja, bili su problemi u obitelji (10,9 %), psihološki razlozi (10,3 %) i dosada (10,1 %). Ostali razlozi su se javljali u postotku manjem od 10%.

Dok se u uzimanje neopijata kreće iz konteksta prosječne adolescentne populacije te su razlozi slični kao i za bilo koje drugo rizično ponašanje, uzimanje opijata zbiva se nakon nekog vremena, kada je već i okruženje tako profilirano da potiče zlouporabu.

Tablica 27. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA NAČINU OTKRIVANJA ZLOUPORABE

Tko je otkrio	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Policija	563	10,5	326	21,4	889	13,0
Član obitelji	2.955	55,4	808	53,2	3.763	54,9
Zdravstveni djelatnik	270	5,1	52	3,4	322	4,7
Netko od osoblja škole	21	0,4	49	3,2	70	1,0
Netko na radnome mjestu	24	0,4	4	0,3	28	0,4
Prijatelj, poznanik	834	15,6	106	7,0	940	13,7
Ostalo	480	9,0	59	3,9	539	7,9
Nepoznato	191	3,6	116	7,6	307	4,5
Ukupno	5.338	100,0	1.520	100,0	6.858	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Naši mladi zbog različitih razloga dugo ostaju živjeti sa svojom primarnom obitelji pa je i logično da članovi mogu vidjeti ukoliko se oni počinju mijenjati. Roditelji najbolje mogu djelovati uspješnom komunikacijom. Zbog toga su i oni ti koji najčešće prvi otkrivaju problem ovisnosti i upućuju ih na liječenje.

Otkrivanje problema ovisnosti i upućivanje na liječenje tek je početak dugotrajnog procesa. Podaci o otkrivanju problema ovisnosti razlikuju se prema glavnom sredstvu ovisnosti. Ovisnost o opijatima najčešće je otkrio neki od članova obitelji (55,4 %), slijede prijatelji ili poznanici (15,6 %) te policija (10,5 %).

Problem zlouporabe droga kod liječenih neopijatnih ovisnika najčešće otkriva obitelj (53,2 %), a slijedi policija (21,4 %), dok su ostale osobe i institucije zastupljene s manjim udjelom. Znamo da je čest dolazak na liječenje neopijatnih ovisnika posljedica toga što radije odlaze na liječenje, nego da protiv njih bude pokrenut kazneni postupak prema Načelu oportuniteta iz čl. 64 Zakona o sudovima za mladež.

Tablica 28. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA RAZDOBLJU RODITELJSKOG SAZNANJA ZA PROBLEM OVISNOSTI I GLAVNOM SREDSTVU

Glavno sredstvo	Roditelji saznali za prvo uzimanje							Ukupno
	Unutar prve godine	Nakon 1. godine	Nakon 2-3 godine	Nakon 4 i više godina	Roditelji za tone znaju	Drugo	Nepoznato	
Heroin	674	773	1.552	1.196	314	130	159	4.798
%	14,0	16,1	32,3	24,9	6,5	2,7	3,3	100,0
Metadon	41	27	33	37	35	9	12	194
Ostali opijati	1	1	7	2	2	2	4	19
Buprenorfin	50	54	66	40	43	17	31	301
Tramadol	5	2	5	6	2	-	5	25
Fentanyl	-	1	-	-	-	-	-	1
Kokain	41	30	36	28	13	6	11	165
%	24,8	18,2	21,8	17,0	7,9	3,6	6,7	100,0
Amfetamini	28	22	25	20	7	1	15	118
Ecstasy	4	5	2	1	4	-	4	20
Drugi psihostimulansi	3	-	-	-	-	-	1	4
Metamfetamin	3	-	1	1	-	-	2	7
Mefedron	-	-	-	-	-	-	-	-
Barbiturati	1					1		2
Benzodiazepini	31	13	17	8	6	10	27	112
Drugi hipnotici i sedativi	2	2	3	2		1	3	13
GHB/GBL			1					1
LSD i drugi halucigeni	1	2	0	1	1	0	1	6
Lako hlapljiva otapala	-	-	1	-	-	-	-	1
Kanabinoidi	384	214	180	75	73	7	83	1.016
%	37,8	21,1	17,7	7,4	7,2	0,7	8,2	100,0
Sintetski kanabinoidi	6	6	8	1			2	23
Više i ostalo	1	5	5			2	19	32
Ukupno	1.276	1.157	1.942	1.418	500	186	379	6.858
%	18,6	16,9	28,3	20,7	7,3	2,7	5,5	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Prema izjavama liječenih osoba, većina roditelja je za problem ovisnosti saznala tek nakon nekoliko godina. Roditelji osoba ovisnih o heroinu za problem ovisnosti su najčešće saznali nakon dvije do tri godine ovisničkog ponašanja (32,3 %), više od četiri godine za otkrivanje ovisnosti kod djece bilo je potrebno za 24,9 % roditelja, dok 6,5 % njih za problem nije ni saznalo. Ipak, veliki udio roditelja (30,1 %) za ovisnost je saznao u prve dvije godine ovisničkog ponašanja svog djeteta. Roditelji liječenih zbog zlouporabe neopijata su za problem ovisnosti saznali ranije.

Za razliku od zlorabe opijata, u prve dvije godine zlorabu kanabinoida otkrilo je čak 58,9 % roditelja, nakon dvije do tri godine 17,7 % roditelja, a za 7,4 % roditelja je bilo potrebno četiri godine ili više godina. Isto kao i kod heroína, za probleme s kanabinoidima ne zna 7,2 % roditelja. Kokain kao glavno sredstvo koristile su 165 osoba. Raspodjela roditeljskog uočavanja problema unutar prve godine je bila 24,8 %, a nakon prve godine saznalo je 18,2 % roditelja. Nakon 2-3 godine još 21,8 % roditelja. Tek nakon 4 i više godine za problem ovisnosti o kokainu saznalo je 17,0 % roditelja. Ako se promatraju sva sredstva ovisnosti vidljivo je da je najveći udio roditelja, njih 28,3%, za prvo uzimanje psihoaktivne supstance svoga djeteta saznalo nakon 2-3 godine.

Tablica 29. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA NAČINU UPUĆIVANJA NA LIJEČENJE

Upućen od	Zloraba opijata		Zloraba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Osobno	3.448	64,6	323	21,3	3.771	55,0
Obitelji	191	3,6	284	18,7	475	6,9
Prijatelja	94	1,8	9	0,6	103	1,5
Drugog centra za liječenje ovisnosti	24	0,4	6	0,4	30	0,4
Doktora primarne zaštite	1.167	21,9	90	5,9	1257	18,3
Bolnice - druge medicinske ustanove	109	2,0	53	3,5	162	2,4
Centar za socijalnu skrb	37	0,7	188	12,4	225	3,3
Suda - ODO - Policije	100	1,9	395	26,0	495	7,2
Drugo	112	2,1	140	9,2	252	3,7
Nepoznato	56	1,0	32	2,1	88	1,3
Ukupno	5.338	100,0	1.520	100,0	6.858	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorabe psihoaktivnih droga

Opijatski ovisnici na liječenje najčešće dolaze osobnom odlukom (64,6 %), slijedi upućivanje liječnika primarne zdravstvene zaštite (21,9 %). Poticaj liječnika na tretman je rezultat dugogodišnje suradnje primarne zdravstvene zaštite i sustava za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti kao i provođenja Nacionalne strategije koje uključuje aktivno svakodnevno susretanje liječnika s ovisnicima i nadzor nad provođenjem farmakoterapije i drugih oblika terapije ovisnosti. Novi Kazneni zakon poziva sud da u slučajevima u kojima bi se izrekla kazna zatvora do šest mjeseci koristi niz alternativnih mjera umjesto zatvora, kao što su novčane kazne, rad za opće dobro, provjeravanja i liječenja. Obvezno liječenje za konzumente droga može se propisati u trajanju do tri godine, a vrijeme provedeno u liječenju uračunava se u trajanje kazne. Ovaj generički pristup osigurava da se mnoge psihoaktivne tvari kontroliraju sukladno relevantnim zakonima za suzbijanjem zlorabe droga.

Najviše osoba je na liječenje zbog zlorabe neopijata upućeno po odluci suda, općinskog državnog odvjetništva ili policije (26,0 %). Osobnom odlukom ih je došlo 21,3 %, a Centar za socijalnu skrb je uputio 12,4 % osoba zbog uzimanja neopijata. Obitelj je uputila 18,7 % osoba. Maloljetnici se i nadalje upućuju zbog posjedovanja ili drugih djela povezanih s uporabom droge na obvezno liječenje te je to jedan od glavnih načina dospijevanja u sustav.

Kada je o konzumaciji neopijata među mladima riječ, obitelji su često premalo senzibilizirane i rijetko odlučne u tome da mlade treba uključiti u tretman.

RIZIČNA PONAŠANJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DRUGA

Život na margini društva i rizična ponašanja ovisnika često uključuju i izlaganje popratnim bolestima i komplikacijama. To se osobito može dogoditi u slučaju uporabe zajedničkih igala, šprica i ostalog pribora te rizičnog (promiskuitetnog, odnosno bez korištenja zaštite) seksualnog ponašanja. Hepatitis B, hepatitis C i HIV samo su neke od zaraznih bolesti pogodnih za prenošenje navedenim načinima zbog čega populacija ovisnika ima veći rizik obolijevanja od opće populacije. Stoga je osobito važno ustrajati na provođenju mjera koje mogu smanjiti zajedničku uporabu igala i pribora te neprekidno podizati svijest o važnosti sigurnih spolnih odnosa. Uporaba kondoma i čistog pribora u interesu je ne samo pojedinog ovisnika, već je važna i za smanjenje mogućnosti zaraze neovisničke populacije. Posljedice dugotrajne upotrebe heroína odnose se na samu drogu i način na koji se koristi (tj. ubrizgavanjem ili pušenjem). Opasnost od zloporabe heroína je i u tome što se vrlo rijetko na ulici može kupiti čisti heroín. Uglavnom je pomiješan s različitim primjesama (šećer, kakao, brašno, mlijeko u prahu, vapno itd.) kako bi preprodavači što više zaradili, što također dovodi do različitih zdravstvenih komplikacija i problema.

Podaci prikupljeni na standardnim izvještajnim obrascima omogućavaju uvid, kako u način uzimanja droga općenito, tako i u učestalost korištenja zajedničkog pribora. Ovakav način prikupljanja podataka omogućuje nam praćenje promjena u ponašanjima i obilježjima ovisničke populacije. Ukupna kvaliteta i redovitost prikupljanja podataka kroz standardni obrazac izvještavanja sve je bolja. Prema međunarodnim podacima i u zemljama Europske unije, stope prijavljenih novodijagnosticiranih slučajeva zaraze HIV-om u intravenoznih korisnika droga uglavnom su stabilne i niske razine, ili u padu.

Tablica 30. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA INTRAVENSKOM UZIMANJU OPIJATA UOPĆE I TRENUTNO

Zloporaba opijata	Intravenski ikada	i.v. uzimanje glavnog sredstva prošli mjesec od onih koji su ikada uzimali i.v.
5.338	4.300	318
	80,6 %	6 %

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga

Podaci o intravenoznom uzimanju opijata bilježe se za mjesec koji je prethodio posljednjem pregledu te se promatraju u odnosu na podatke o intravenoznom uzimanju opijata ikada u životu. U 2019. godini, od ukupnog broja opijatnih ovisnika liječenih u tekućoj godini, njih 4.300 (80,6 %) je izjavilo da je barem jednom u životu opijate uzimalo intravenozno, dok je 318 (6,0 %) intravenozno uzimalo opijate u mjesecu koji je prethodio posljednjem dolasku na liječenje.

Tablica 31. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U RAZDOBLJU 2011.-2019. GODINE U HRVATSKOJ, PREMA KORIŠTENJU ZAJEDNIČKIH IGALA I ŠPRICA U ŽIVOTU I U POSLJEDNJIH MJESEC DANA

Korištenje zajedničkih igala i šprica <u>u životu</u> (%)									
Da	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
	61,0	59,7	59,7	59,7	47,5	57,8	55,7	54,5	53,1
Korištenje zajedničkih igala i šprica <u>u posljednjih mjesec dana</u> (%)									
Da	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
	3,6	2,7	2,2	1,8	2,1	2,3	2,0	1,9	2,2

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Učestalost korištenja zajedničkog pribora ikada u životu i u mjesec dana prije posljednjeg pregleda pokazuje silazan trend u promatranom razdoblju. Godine 2011. učestalost korištenja zajedničkog pribora ikad u životu bila je 61,0%, dok se osam godina kasnije smanjila za gotovo 7 %. Učestalost korištenja zajedničkog pribora u posljednjih mjesec dana se od 2011. do 2019. godine smanjila za 1,4 %.

Postojanje i rad centara za zamjenu igala i šprica, besplatno savjetovanje i testiranje na hepatitis B, hepatitis C i HIV je u posljednjim godinama kontinuirano djelovalo na postupnu promjenu rizičnog ponašanja ovisnika o heroinu.

PREBOLJELE BOLESTI ILI POZITIVITET (ANAMNESTIČKI) U OPIJATNIH OVISNIKA

Opijatni ovisnici su po prirodi svoje bolesti i zbog načina uzimanja droga izloženiji riziku za obolijevanje od bolesti koje se prenose krvlju.

Tablica 32. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ PREMA ANAMNESTIČKIM PODACIMA O ZARAŽENOSTI HEPATITISOM B, C I HIV-om (2011.-2019. GODINA)

Ovisnici o opijatima	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
HIV pozitivni (%)	0,5	0,5	0,3	0,2	0,5	0,2	0,5	0,4	0,4
Hepatitis B pozitivni (%)	7,3	6,5	4,6	6,3	6,3	5,5	5,2	5,1	4,3
Hepatitis C pozitivni (%)	40,5	39,2	31,8	25,1	35,8	36,1	34,7	36,0	34,7

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Intravenozno uzimanje droga predstavlja najveći rizik pojave značajnih zdravstvenih problema koji se prenose krvlju kao što su to HIV/AIDS, hepatitis B i C, predoziranje i smrti vezane uz uzimanje psihoaktivnih droga. Europske države se dosta uspješno bore protiv HIV infekcija među intravenoznim uzimateljima droga.

U promatranom razdoblju od 2011. do 2019. godine broj hepatitis B pozitivnih opijatnih ovisnika pokazuje silazan trend (2011. - 7,3 %; 2012. - 6,5 %; 2013. - 4,6 %; 2014. - 6,3 %; 2015. - 6,3 %; 2016. - 5,5 %, 2017. 5,2 %; 2018. - 5,1 %). U analiziranoj 2019. godini je udio pozitivnih na hepatitis B bio nešto malo manji nego godinu i iznosio je 4,3 %.

Podaci o rezultatima testiranja na hepatitis C pokazuju da se u razdoblju od 2011. do 2019. godine udio zaraženih smanjio za 5,8 % , ali je taj udio i dalje višestruko veći no što se procjenjuje za opću populaciju.

U 2019. udio se vratio na vrijednost iz 2017. godinu kad je bio 34,7 %.

Udio HIV pozitivnih osoba već je dulji niz godina niskih vrijednosti i stabilnog trenda, a za 2019. godinu iznosi 0,4 %, kao i godinu ranije. Unatrag nekoliko godina nema zabilježenih slučajeva zaraze HIV-om među intravenskim uzimateljima droga. Ovo možemo zahvaliti i trajnoj edukaciji, dobroj obaviještenosti, modernoj farmakoterapiji, radu centara za savjetovanje te programu zamjene igala i šprica.

Tablica 33. OSOBE LIJEČENE U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA ZABILJEŽENIM POPRATNIM BOLESTIMA I POREMEĆAJIMA

Dijagnoze prema MKB-10		Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata	
		Broj	%	Broj	%
F60-F69	Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih	468	30,7	102	19,2
F30-F39	Afektivni poremećaji (depresija, poremećaji raspoloženja)	294	19,3	62	11,7
F40-F48	Neurotski poremećaji, vezani uz stres i somatoformni poremećaji	341	22,4	69	13,0
F10	Duševni poremećaji, poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem alkohola	210	13,8	123	23,2
F20-F29	Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji	161	10,6	93	17,5
F90-F98	Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji	6	0,4	71	13,3
F00-F09	Organski i simptomatski duševni poremećaji	40	2,6	10	1,9
F50-F51	Poremećaji hranjenja	3	0,2	1	0,2
Broj dijagnoza		1.523	100,0	531	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Ovisnost kao kroničnu recidivirajuću bolest često prate druge dijagnoze mentalnih bolesti i poremećaja. Često je teško razlučiti dovodi li psihijatrijska dijagnoza dovodi do uzimanja droga ili obrnuto. Obično se paralelno liječi i ovisnost i komorbiditetni poremećaj.

Prelaskom na novo aplikativno rješenje Registra osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga s ugrađenim MKB-10 šifarnikom zabilježen je značajan porast unosa popratnih bolesti i poremećaja. Podaci iz 2019. godine govore da se u slučaju zlouporabe opijata najčešće radi o poremećajima ličnosti (30,7 %), neurotskim (22,4 %) i afektivnim poremećajima duševnim poremećajima (19,3 %) te poremećajima ponašanja uzrokovanim alkoholom (13,8 %). Kod osoba liječenih zbog zlouporabe neopijata najčešće su zabilježeni poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (19,2 %) te duševni poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem alkohola (23,2 %). Depresivni poremećaj često dovodi do potrebe „samoliječenja“ pa kao posljedica počinje i uzimanje psihoaktivnih droga. Ali i neke droge dovode do pojave depresije, anksioznosti ili nekih drugih emocija. Poremećaj osobnosti, koji je vrlo čest kod ovisnika o drogama, može u svojoj slici imati i depresivne smetnje i zlouporabu sredstava ovisnosti. Psihostimulansi, ecstasy, psihodepresori (benzodiazepini) mogu izazvati depresivne simptome.

OVISNIČKA POPULACIJA I SUKOBI SA ZAKONOM

U Republici Hrvatskoj kontrola droga pokrivena je dvama zakonskim aktima: Zakonom o suzbijanju zlouporabe droga (1) i Kaznenim zakonom (2). Zakon o suzbijanju zlouporabe droga, donesen u studenom 2001., regulira uvjete za proizvodnju, posjedovanje i promet droga, psihoaktivnim tvarima i prekursorima. Nadalje, zabranjuje neovlašten uzgoj droge, njezino posjedovanje i promet njome te predviđa novčane kazne za pravne osobe koje krše propise o trgovini drogama i za osobe koje prelaze granicu bez potvrde koju je na propisanom obrascu izdao ovlašteni liječnik. Teža kaznena djela procesuirana su u Kaznenom zakonu. Odbacivanje šprica i neobavješćavanje policije o sumnjivim događajima također su specifična djela. Također, zakonodavstvo na području droga definira sustav za prevenciju uporabe droga i za pomoć korisnicima droga.

Od siječnja 2013., posjedovanje malih količina droge za osobnu upotrebu više nije kazneno djelo, ali svrstava se kao prekršaj sukladno odredbama Zakona o suzbijanju zlouporabe droga i kažnjava se novčanom kaznom.

I dok je u tijeku istražni postupak ili su u zatvoru zbog toga što su došli u sukob sa zakonom, ovisnici o drogama nužno moraju nastaviti tretman. Samo detoksikacija u zatvoru ili boravak u zatvoru nije dovoljan tretman.

Tretman koji počinje u zatvoru potrebno je nastaviti i nakon puštanja na slobodu s obzirom na to da je liječenje i oporavak težak proces koji se mora nastaviti i tijekom daljnjeg života korisnika. Bez pravog liječenja, većina ovisnika o drogama će ih ponovno koristiti nakon što se vrate u svoje životno okruženje, iako znaju da ih to može vratiti u zatvor, ili ih čak ubiti.

Tablica 34. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA VRSTI SADAŠNJIH SUDSKIH PROBLEMA

Sadašnji sudski problemi	Zlouporeba opijata		Zlouporeba neopijata		Ukupno	
	broj	%	broj	%	broj	%
Nema	4.582	85,8	958	63,0	5.540	80,8
Ima, u vezi sa sredstvima ovisnosti	356	6,7	420	27,6	776	11,3
Ima, nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	343	6,4	88	5,8	431	6,3
Nepoznato	57	1,1	54	3,6	111	1,6
Ukupno	5.338	100,0	1.520	100,0	6.858	100,0
Za one koji imaju sudske probleme – tip sudskih problema						
Započeta istraga	32	4,2	24	4,3	56	4,2
Sudski proces u tijeku	255	33,7	219	39,0	474	36,0
Pod uvjetnom je kaznom	94	12,4	29	5,2	123	9,3
Očekuje izvršenje kazne	195	25,8	136	24,2	331	25,1
Nalazi se u pritvoru	26	3,4	3	0,5	29	2,2
Nalazi se u zatvoru	37	4,9	9	1,6	46	3,5
Nepoznato	117	15,5	142	25,3	259	19,7
Ukupno	756	100,0	562	100,0	1.318	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga

Analizom ovisnika koji imaju sudske probleme razvidno je da kod opijatskih ovisnika najviše onih sa sudskim procesom u tijeku (33,7 %) te onih koji očekuju kaznu (25,8 %). Pod uvjetnom kaznom je 12, 4% osobe, a u zatvoru se nalazi 4,9% liječenih zbog opijata.

Kod neopijatnih ovisnika najzastupljeniji oblici sadašnjih sudskih problema su oni sudski proces u tijeku (39 %) a slijede oni koji očekuju kaznu (24,2 %).

U vrijeme liječenja, 85,8% ovisnika o opijatima te 63,0 % ovisnika o neopijatima izjavljuje da nema sudskih problema. Sveukupno promatrano, probleme sa zakonom u tekućoj godini nema 80,8% svih liječenih.

Veliki broj slučajeva nepoznatih podataka vezanih uz sadašnje sudske probleme, od kojih su većina neispunjeni podaci, može se objasniti time što korisnici aplikacije nisu u potpunosti prilagodili novom načinu unosa spomenutih podataka u postojećem aplikativnom rješenju Registra.

Tablica 35. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA VRSTI RANIJIH SUDSKIH PROBLEMA

Raniji sudski problemi	Zloupotreba opijata		Zloupotreba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Nije ih imao	1.452	27,2	965	63,5	2.417	35,2
Imao ih je	3.658	68,5	469	30,9	4.127	60,2
Nepoznato	228	4,3	86	5,7	314	4,6
Ukupno	5.338	100,0	1.520	100,0	6.858	100,0
Za one koji su imali ranije sudske probleme - tip sudskih problema						
Kažnjavan prekršajno	868	23,7	249	53,1	1.117	27,1
Kažnjavan uvjetnom kaznom	1.098	30,0	68	14,5	1.166	28,3
Kažnjavan zatvorskom kaznom	852	23,3	40	8,5	892	21,6
Bio u zatvoru više puta	423	11,6	19	4,1	442	10,7
Bio u pritvoru	359	9,8	50	10,7	409	9,9
Nepoznato	58	1,6	43	9,2	101	2,4
Ukupno	3.658	100,0	469	100,0	4.127	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorabe psihoaktivnih droga

Podaci o ranijim sudskim problemima kod opijatnih ovisnika pokazuju da ih je 60,2 % imalo neke probleme sa zakonom u prošlosti. Najčešće su bili kažnjavani uvjetnom kaznom (28,3 %), prekršajnom kaznom (27,1 %) te zatvorskom kaznom (21,6 %).

Među osobama koje su koristile neopijate, različite sudske probleme ranije je u životu imalo njih 30,9%. Podaci o tipu sudskih problema pokazuju da su najviše kažnjavani prekršajno (53,1 %), uvjetnom kaznom (14,5 %), bili u pritvoru (10,7%) i zatvorskom kaznom (8,5 %).

Veliki broj slučajeva nepoznatih podataka vezanih uz ranije sudske probleme, od kojih su većina neispunjeni podaci, također se može se objasniti nepotpunom prilagodbom na novi izgled polja i način unosa podataka u postojećem aplikativnom rješenju Registra.

Tablica 36. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2019. GODINE PREMA VRSTI SADAŠNJIH I PRIJAŠNJIH SUDSKIH PROBLEMA

Raniji sudski problemi	Sadašnji sudski problemi				
	Nema	Ima, u vezi sa sredstvima ovisnosti	Ima, nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	Nepoznato	Ukupno
Nije ih imao	2.104	250	45	18	2.417
Imao/la u vezi sa sredstvima ovisnosti	2.409	413	234	34	3.090
Imao/la nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	806	92	130	9	1.037
Nepoznato	221	21	22	50	314
Ukupno	5.540	776	431	111	6.858

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlorabe psihoaktivnih droga

Kombiniranjem podataka o ranijim i sadašnjim sudskim problemima razvidno je da problem s kršenjem zakona nikada nije imalo 2.417 osoba od ukupno 6.858 osoba liječenih zbog zlouporabe droga tijekom 2019. godine, što iznosi 35,2 %, gotovo 13,4% više nego 2018. godine. Potrebno napomenuti da se 2019. godine javilo znatno više neispunjenih podataka što je rezultat prelaska na novo aplikativno rješenje Registra te nepotpunu prilogodbu na novi izgled i unos podataka kod spomenutih polja u aplikaciji.

III IKAD ZABILJEŽENI U REGISTRU, UMRLI U 2019. GODINI

Europsko izvješće naglašava zabrinutost zbog velikog broja smrtnih slučajeva prekomjerne doze droga u Europi, koji se u posljednje četiri godine povećavao.

Mi smo analizirali slučajeve smrti u 2019. godini u našoj zemlji, svih osoba koje su ikad bile na liječenju zbog zlouporabe nekog psihoaktivnog sredstva. Pokazalo se da je umrlo 312 osoba. Od svih umrlih, 258 njih su muškarci, a 54 žena (4,8:1). Bili su u dobi od 19 do 89 godine. Najviše umrlih je bilo u dobnoj skupini od 40 do 44 godine – 59 osoba.

Prosječna dob umrlih je bila 47,5 godina (muškarci 46,3, a žene 53,5 godina).

Najviše umrlih je bilo sa prebivalištem u Gradu Zagrebu (35,9 %). Iz Splitsko-dalmatinske županije umrlo je 15,4 % osoba, a slijede je Primorsko-goranska (8 %) i Zadarska (6,1 %). U svim županijama zabilježen je barem jedan slučaj smrti liječenih osoba ikad zabilježenih u Registru.

Predoziranje heroinom je navedeno kao uzrok smrti za 37 osoba ili 11,9 % (prosječna dob – 42,3 godina), a metadonom 16 osoba ili 5,1 % (prosječna dob – 40,4 godina).

S obzirom na to da su osobe koje se liječe zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u prosjeku sve starije, razumljivo je da se povećao i broj malignih bolesti koje su uzrokovale smrt. Za 50 osoba (16,0 %) kao dijagnoza uzroka smrti navedena je neka maligna bolest (prosječna dob - 51,02 godina). Najčešće je to ca bronha i pluća (13 osoba – 4,2 %). Hepatitis C je naveden kao uzrok smrti kod 12 osoba (3,8 %). Budući da je ovisnost o drogama vrlo kompleksna bolest, s njom dolazi i do mnogo drugih različitih bolesti. Kao uzrok smrti navedene su i ostale bolesti kao što su srčani infarkt, srčani arrest, različite plućne bolesti (pneumonije, opstruktivna bolest pluća), ukusi, ciroze jetre i drugo.

Dvije umrle osobe su bolovale od bolesti uzrokovane HIV-om sa različitim posljedicama i to je navedeno kao uzrok smrti.

Kao i u cijelokupnoj populaciji naše zemlje, i među uzimateljima psihoaktivnih droga je vrlo prisutan alkohol. Kod 5 umrlih osoba naveden je alkoholizam (1,6 %) a kod 13 alkoholna ciroza jetre (4,2 %) kao uzrok smrti.

Nesreće su isto tako bile relativno čest uzrok smrti kod čak 29 osoba (9,3 %), a isti broj osoba su same sebi namjerno oduzeli život. U prosjeku su imale 37,6 godina (od 20 do 62 godina).

Najveće stope i liječenih i umrlih su za dobnu skupinu od 40 do 44 godine.

Tablica 37. OSOBE UMRLE TIJEKOM 2019. GODINE PO UZROKU

Uzrok smrti	Broj	%
Predoziranje heroinom	37	11,9
Predoziranje metadonom	16	5,1
Predoziranje kokainom	8	2,6
Predoziranje kanabinoidima	1	0,3
Intoksikacija lijekovima	13	4,2
Hepatitis C	12	3,8
HIV	2	0,6
Suicid	29	9,3
Maligne bolesti	50	16,0
Ostale bolesti	115	36,9
Nesreće	29	9,3
UKUPNO	312	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Tablica 38. OSOBE UMRLE TIJEKOM 2019. GODINE PO DOBI

Dob utrenutku smrti	S p o l		UKUPNO	%
	Muški	Žene		
Do 19	2	0	2	0,6
20-24	4	1	5	1,6
25-29	11	3	14	4,5
30-34	22	1	23	7,4
35-39	38	8	46	14,7
40-44	51	8	59	18,9
45-49	38	2	40	12,8
50-54	28	9	37	11,9
55-59	30	3	33	10,6
60-64	17	6	23	7,4
65+	17	13	30	9,6
Ukupno	258	54	312	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

Tablica 39. BROJ SVIH LIJEČENIH I UMRLIH OSOBA TIJEKOM 2019. GODINE PO DOBI

Dobna skupina	Stanovništvo *	Broj liječenih	Broj umrlih	Omjer liječeni : umrli
Do 19	785.935	473	2	236,5:1
20-24	239.273	391	5	78,2:1
25-29	238.309	389	14	27,8:1
30-34	258.083	816	23	35,5:1
35-39	281.549	1.553	46	33,8:1
40-44	276.757	1.607	59	27,2:1
45-49	266.485	864	40	21,6:1
50-54	282.968	432	37	11,7:1
55-59	293.118	233	33	7,1:1
60-64	297.909	71	23	3,1:1
65+	844.867	29	30	0,9:1
Ukupno	4.065.253	6.858	312	22:1

Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

* Procjena stanovništva sredinom 2019. godine, Državni statistički zavod

Tablica 40. BROJ SVIH LIJEČENIH I UMRLIH OSOBA TIJEKOM 2019. GODINE PO DOBNIM SKUPINAMA, STOPE LIJEČENIH I UMRLIH NA 100.000 STANOVNIKA

Dobna skupina	Stanovništvo *	Broj liječenih	Stope liječenih**	Broj umrlih	Stope umrlih**	Omjer liječeni : umrli
Do 19	785.935	473	60,2	2	0,3	236,5:1
20-24	239.273	391	163,4	5	2,1	78,2:1
25-29	238.309	389	163,2	14	5,9	27,8:1
30-34	258.083	816	316,2	23	8,9	35,5:1
35-39	281.549	1.553	551,6	46	16,3	33,8:1
40-44	276.757	1.607	580,7	59	21,3	27,2:1
45-49	266.485	864	324,2	40	15,0	21,6:1
50-54	282.968	432	152,7	37	13,1	11,7:1
55-59	293.118	233	79,5	33	11,3	7,1:1
60-64	297.909	71	23,8	23	7,7	3,1:1
65+	844.867	29	3,4	30	3,6	0,9:1
Ukupno	4.065.253	6.858	168,7	312	7,7	22:01

* Procjena stanovništva sredinom 2019. godine, Državni statistički zavod

** Stope na 100.000 stanovnika po dobnim skupinama

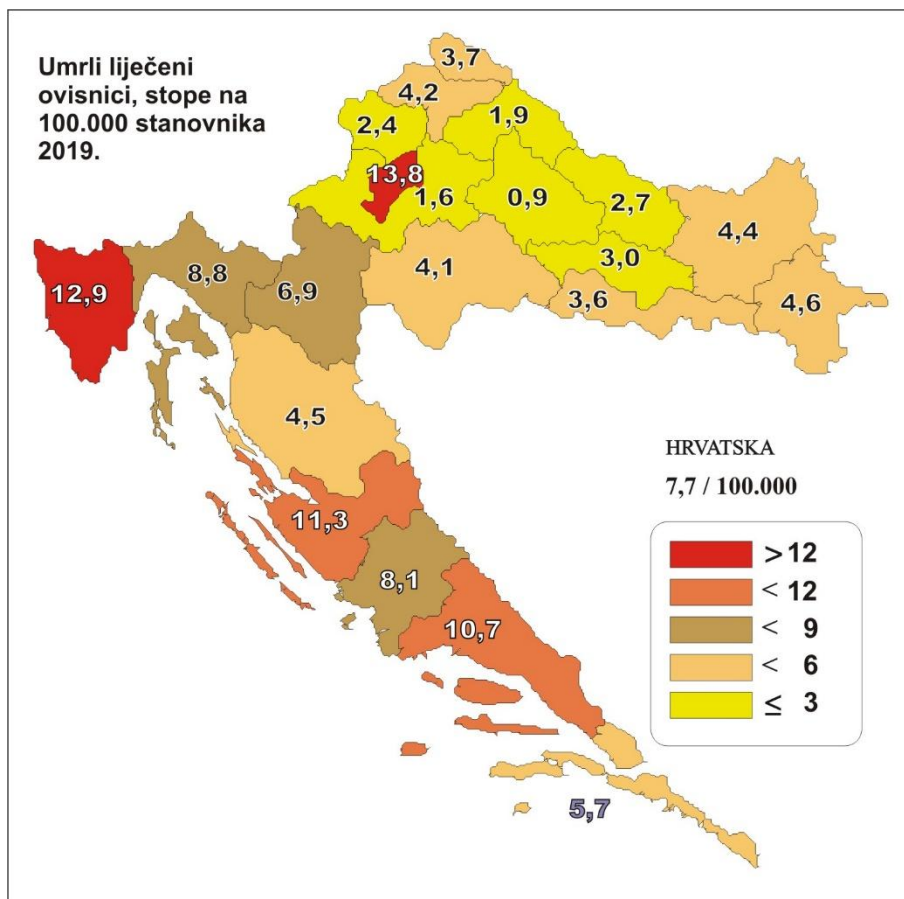
**Tablica 41. OSOBE UMRLE TIJEKOM 2019. GODINE PO SPOLU I ŽUPANIJI
PREBIVANJA, stopi na 100.000 stanovnika**

Županija	Broj umrlih M	Broj umrlih Ž	Ukupno umrlih	%	Stope*
Grad Zagreb	85	27	112	35,9	13,8
Zagrebačka	5	0	5	1,6	1,6
Krapinsko-zagorska	3	0	3	1,0	2,4
Sisačko-moslavačka	6	0	6	1,9	4,1
Karlovačka	6	2	8	2,6	6,9
Varaždinska	4	3	7	2,2	4,2
Primorsko-goranska	20	5	25	8,0	8,8
Ličko-senjska	1	1	2	0,6	4,5
Virovitičko-podravska	2	0	2	0,6	2,7
Požeško-slavonska	2	0	2	0,6	3,0
Brodsko-posavska	2	3	5	1,6	3,6
Zadarska	18	1	19	6,1	11,3
Osječko-baranjska	9	3	12	3,8	4,4
Šibensko-kninska	7	1	8	2,6	8,1
Vukovarsko-srijemska	7	0	7	2,2	4,6
Splitsko-dalmatinska	43	5	48	15,4	10,7
Istarska	24	3	27	8,7	12,9
Bjelovarsko-bilogorska	1	0	1	0,3	0,9
Koprivničko-križevačka	2	0	2	0,6	1,9
Međimurska	4	0	4	1,3	3,7
Dubrovačko-neretvanska	7	0	7	2,2	5,7
Ukupno Hrvatska	258	54	312	100,0	7,7

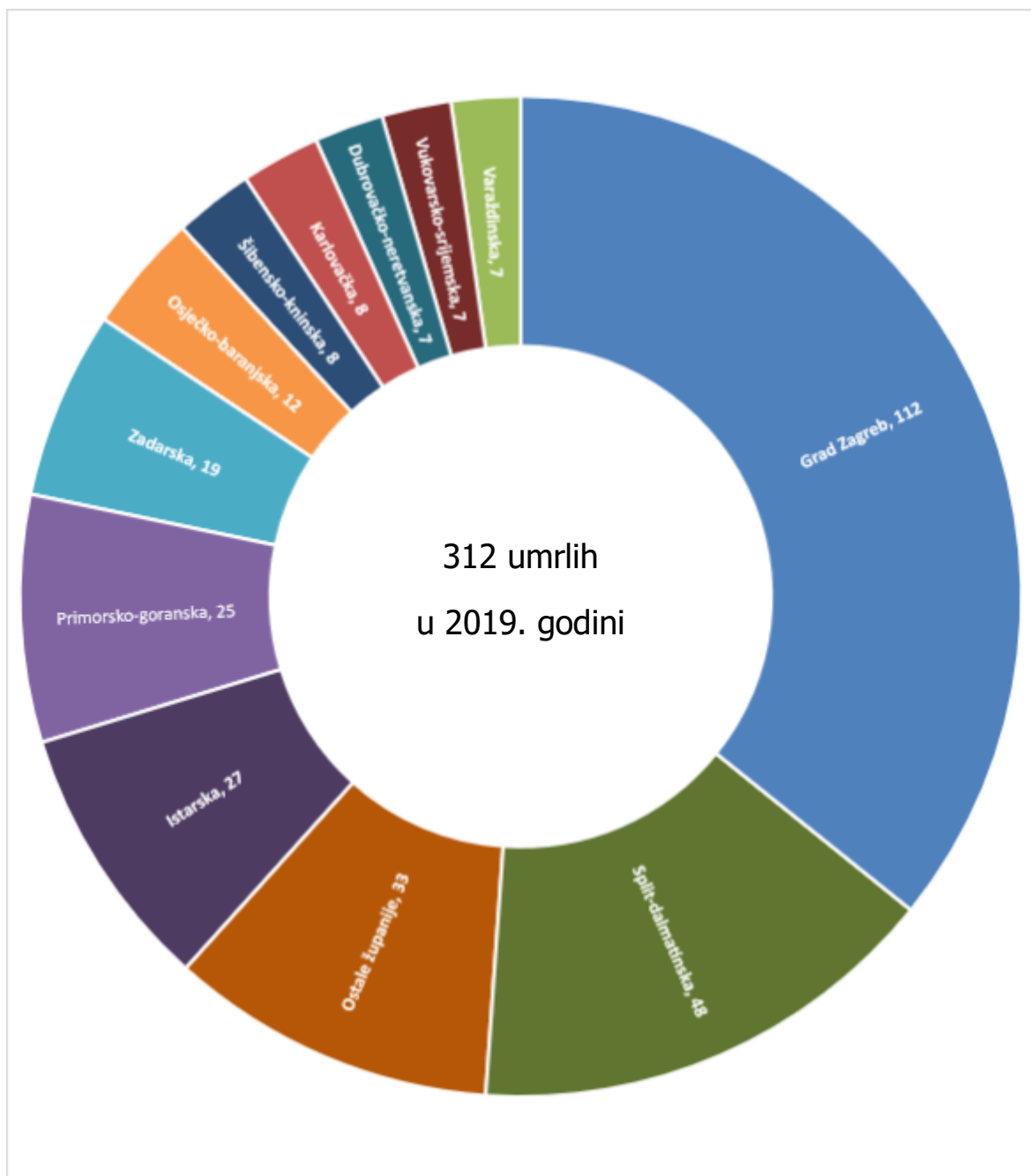
Izvor podataka: HZJZ, Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga

*procjenu stanovništva sredinom 2019. godine, Državni statistički zavod

Slika 4. UMRLI OVISNICI U HRVATSKOJ PO ŽUPANIJAMA 2019. GODINE, STOPE NA 100.000 STANOVNIKA

Slika 4. OSOBE UMRLE TIJEKOM 2019. GODINE PREMA ŽUPANIJI PREBIVANJA

„Izješće o osobama lijećenim zbog zloporabe psihoaktivnih droga
u Hrvatskoj u 2019. godini“

Izdavač

Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Zagreb, Rockefellerova 7, 10000 Zagreb
Tel. +385 (1) 4863 240

Urednici

doc. dr. sc. Krunoslav Capak, prim. dr. med.
dr. sc. Ivana Pavić Šimetin, dr. med.

Autori

Dragica Katalinić, dr. med.
Maja Valentić, mag. educ. soc.
Andreja Huskić, statističar

Suradnici

Mario Hemen, ing.

---

www.hzjz.hr